Vergaderjaar 2014–2015

34 200 VI Jaarverslag en slotwet Ministerie van Veiligheid en Justitie 2014

Nr. 15

VERSLAG VAN EEN WETGEVINGSOVERLEG

Vastgesteld 19 augustus 2015

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft op 18 juni 2015 overleg gevoerd met de heer Dijkhoff, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie en de heer Van der Steur, Minister van Veiligheid en Justitie over:

- **de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie d.d. 20 mei 2015 houdende het jaarverslag van het Ministerie van Veiligheid en Justitie over 2014 (Kamerstuk 34 200-VI, nr. 1);**
- **de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie d.d. 10 juni 2015 houdende de beantwoording van vragen van de commissie over het jaarverslag van het Ministerie van Veiligheid en Justitie over 2014 (Kamerstuk 34 200-VI, nr. 7);**
- **het wetsvoorstel Jaarverslag en slotwet Ministerie van Veiligheid en Justitie 2014 (Kamerstuk 34 200-VI);**
- **de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie d.d. 10 juni 2015 inzake het verslag houdende een lijst van vragen en antwoorden over Jaarverslag en slotwet Ministerie van Veiligheid en Justitie 2014 (Kamerstuk 34 200-VI, nr. 6);**
- **de brief van de president van de Algemene Rekenkamer d.d. 20-5-2015 ter aanbieding van het rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2014 bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie (VI) (Kamerstuk 34 200-VI, nr. 2);**
- **de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie d.d. 10 juni 2015 houdende de beantwoording van vragen van de commissie over het rapport van de Algemene Rekenkamer Resultaten verantwoordingsonderzoek 2014 bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie (Kamerstuk 34 200-VI, nr. 8);**
- **de brief van de president van de Algemene Rekenkamer d.d. 8 juni 2015 houdende de beantwoording van vragen van de**

kst-34200-VI-15
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

commissie over het rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2014 bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie 2014 (VI) (Kamerstuk 34 200-VI, nr. 5).

De voorzitter van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,
Ypma

De griffier van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,
Hessing-Puts

Voorzitter: Ypma
Griffier: Tielens-Tripels

Aanwezig zijn zes leden der Kamer, te weten: Berndsen-Jansen, Helder, Kooiman, Van Oosten, Oskam en Recourt,

en de heer Dijkhoff, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, en de heer Van der Steur, Minister van Veiligheid en Justitie.

Aanvang 10.01 uur.

De **voorzitter**:
Dames en heren, hartelijk welkom bij het wetgevingsoverleg van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie. Op de agenda staan het jaarverslag en de slotwet 2014 van het ministerie, de jaarrekening van de Nationale Politie en het rapport met de resultaten van het verantwoordingsonderzoek.
Ik heet de Minister en de Staatssecretaris hartelijk welkom, net als hun ondersteuning. Verder heet ik alle belangstellenden en alle collega's hartelijk welkom.

Mevrouw **Helder** (PVV):
Voorzitter. In het jaarverslag meldt de Minister vol trots dat met zijn beleid het aantal aangepakte criminele samenwerkingsverbanden, de zogenoemde csv's, is verdubbeld. Dat mag zo zijn, maar onlangs hebben we uit een interview van de commissaris van de Koning van Noord-Brabant kunnen vernemen dat de grote vissen de dans ontspringen en alleen de sukkels worden aangepakt. Mijn fractie snapt dat de aanpak een lange adem vergt en we zien ook dat de politie en anderen veel en goed werk verrichten, maar mijn fractie wil dat de Minister hun geeft wat zij nodig hebben. Ook gisteren is dat uitgebreid aan de orde gekomen. Limburg heeft bijvoorbeeld aangegeven dat ze waarschijnlijk door de basisformatie zal zakken, althans dat dit moment in zicht komt.
Wat gaat de Minister doen aan het capaciteitsprobleem bij het NFI? Dat is mede veroorzaakt door de toename van de vraag naar bijvoorbeeld drugsonderzoek door de ondermijningsteams. Dat heeft ook met die criminele samenwerkingsverbanden te maken. Het is een groot succes, maar het moet natuurlijk wel verder in de strafrechtketen afgehandeld kunnen worden. Is er sprake van een capaciteitsprobleem bij het NFI door de omvang van de aangeleverde verzoeken of is de oorzaak een gebrek aan budget? Waarom is verder gekozen voor buitenlandse laboratoria om het NFI te ontlasten, terwijl er ook Nederlandse concurrenten of collega's – het is maar net hoe je dat beziet – van het NFI zijn.
Al in het debat over de bezuinigingen op het Openbaar Ministerie van 11 september 2013 heb ik erop gewezen dat het OM in het jaarverslag over 2012 de volgende passage had staan: «De grenzen zijn bereikt en de realisatie staat onder druk.» Het Openbaar Ministerie heeft sindsdien alleen maar meer werk gekregen en niet alleen door de vreselijke ramp met de MH17. Inmiddels is er door het Openbaar Ministerie dan ook een winstwaarschuwing afgegeven en gezegd dat de financiële problematiek ervoor zorgt dat er goed wordt gekeken alvorens wordt besloten of een procedure bij de strafrechter komt of via de ZSM-methode wordt afgedaan. Laat er geen misverstand over bestaan, mijn fractie is voor de ZSM-methode, maar natuurlijk wel daar waar dat kan en daar waar het de aangewezen weg is en niet om de financiële nood zo klein mogelijk te maken. Zo lijkt het erg op strijd met de rechtsstaat en mijn fractie vindt het dan ook een ernstige ontwikkeling.
Mijn fractie heeft verder niet voor niets eerder een motie ingediend met het verzoek om de extra bezuiniging van 54 miljoen niet door te laten gaan. De gang naar de strafrechter mag echt niet worden afgesloten

vanwege geldgebrek. Gelezen het jaarverslag over 2014 en gegeven deze waarschuwing vraag ik de Minister wat hij gaat doen om het Openbaar Ministerie uit de financiële nood te halen en te houden. Is er nog een oude sok op het ministerie te vinden om de voorgenomen extra bezuiniging niet of niet geheel door te laten gaan? Mijn fractie is vanzelfsprekend bereid om de Minister te helpen met een motie als stok achter de deur. Gezien alle problemen ben ik vanzelfsprekend bereid om die oude motie weer uit de kast te halen om verdere bezuinigingen op het Openbaar Ministerie tegen te gaan. Of wacht de Minister het resultaat van de actualisering van het onderzoek van de Galan Groep af? De Minister heeft gisteren gezegd «als er meer nodig is, zal ik leveren», maar dat roept de vraag op of hij dit al iets concreter kan maken. Ik vraag dat, mede omdat de Minister ook heeft gezegd dat het wel betekent dat er ergens anders op gekort zal moeten worden.
Begin deze week hebben we in het nieuws kunnen vernemen dat de dreiging van radicalisering en terrorisme alleen maar is toegenomen. Het is natuurlijk prima dat er onlangs zeven extra officieren van justitie zijn aangesteld voor de aanpak van terrorisme, maar die kunnen de alsmaar toenemende dreiging ook niet stoppen. Het Openbaar Ministerie heeft niet voor niets aan de bel getrokken over zijn financiële nood.
In het jaarverslag geeft de Minister aan dat hij onder «alle beschikbare middelen om een aanslag te voorkomen» de 38 maatregelen uit het Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme verstaat. Mijn fractie vindt het toch wel treurig dat het beleid van het kabinet daarmee gericht blijft op het tegenhouden van jihadisten en uitreisverboden. Het kabinet heeft namelijk zelf erkend dat het gevaar van een aanslag voortvloeit uit en groter wordt door het tegenhouden van potentiële jihadisten. Mijn fractie vindt het naïef om ze dan alsnog tegen te houden. Het resulteert blijkbaar ook in een aanklacht tegen de Staat van ouders die menen dat de overheid in hun ogen niet genoeg doet om uitreizen te voorkomen. Dat is dan weer een ander dubbel iets. Ik heb het al heel vaak gezegd en ik zal het ook blijven zeggen: voer administratieve detentie in en laat ze gaan als ze willen gaan. Daar hoort dan natuurlijk wel bij dat ze niet meer terug kunnen komen. Is de Minister op dit punt al enigszins van gedachten veranderd?
Beleid dat betrekking heeft op subsidie en bijdragenbeheer is volgens de rapporten al jaren zwaar onvoldoende. De Minister heeft onvoldoende zekerheid dat subsidies en bijdragen rechtmatig en doelmatig worden besteed, doordat risicoanalyses ontbreken. In dat kader verscheen er recentelijk ook een artikel waaruit bleek dat frauderen met subsidies kinderspel is. Voor een kabinet dat de aanval heeft geopend op fraude – terecht hoor! – geeft het met dit beleid natuurlijk wel een slecht signaal af. Nog een goed voorbeeld van een slecht signaal is dat bij de Dienst Justitiële Inrichtingen sprake is geweest van drie gevallen van fraude, maar in geen van deze gevallen is aangifte gedaan. Het kabinet wil fraude aanpakken, maar doet zelf geen aangifte van fraude in eigen huis. Wanneer gaat de Minister of de Staatssecretaris het goede voorbeeld geven?
Terwijl de Minister lastenverlichting probeert te realiseren voor de politie, is er door EU-regelgeving juist sprake van lastenverzwaring. Op dit moment onderzoekt een extern bureau hoe hoog deze lastenverzwaring is en waar die precies uit bestaat. Daarnaast is er sprake van zogenoemde «stopformulieren», zo bleek onlangs. De politie in Tilburg zou daarmee moeten gaan werken. Op deze formulieren zou de politie voorafgaande aan een aanhouding moeten invullen welke afkomst degene heeft die zij willen aanhouden en de reden waarom zij de betreffende persoon aanhouden. Volgens een sociaal wetenschapper wordt door dit «ontbureaucratiseren van agenten» – ik citeer de onderzoeker – discriminatie tegengegaan, want «er is namelijk meer vrijheid gekomen voor individuele agenten en daarmee meer ruimte voor discriminatie.» Inmiddels is

niet meer duidelijk of er wel of niet met deze formulieren gewerkt gaat worden, maar mijn fractie wil de Minister wel dringend verzoeken om deze beschuldiging van discriminatie aan het adres van de politie en deze onnodige bureaucratisering te stoppen. Wat mijn fractie betreft is ook de pilot geldverspilling. Ik verwijs daarvoor maar naar de rapporten waar de voorganger van de Minister, Minister Opstelten, al naar heeft verwezen. Ik noem expliciet het rapport van Van der Leun «Etnisch profileren in Den Haag? Een verkennend onderzoek naar beslissingen en opvattingen op straat.», waarin een heel andere conclusie wordt getrokken.
Mijn laatste punt zijn de cao-onderhandelingen tussen de politiebonden en de Minister. Wat mijn fractie betreft – het staat ook in ons verkiezingsprogramma – gaan de agenten van de nullijn af. Maar goed, de Minister heeft al meerdere keren diplomatiek aangegeven dat zijn financiële ruimte beperkt is. Maar is er misschien toch een compromis mogelijk? Is bijvoorbeeld – ik gooi het maar eventjes in de groep – een salarisverhoging van de agenten in de eerste lijn, oftewel de functies behorende bij de salarisschalen 4 t/m 9, mogelijk? Deze mensen vangen op straat de klappen op, soms helaas letterlijk.
Voorzitter, mijn laatste punt bewaar ik voor de tweede termijn.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Voorzitter. Waar mevrouw Helder eindigt, zou ik graag beginnen. Ik doe dat door een brief uit de politiepraktijk te citeren. Het is een brief die ik de Minister echt niet wil onthouden: «Wij staan al jaren op de nullijn en nog steeds wil de Minister niet over de brug komen met een goede nieuwe cao. Al de voorgaande cao's hebben we al een dikke sigaar uit eigen doos gehad. We kregen een kleine loonsverhoging, maar moesten daartegenover allerlei verworven rechten inleveren. Verleden jaar had ik op nieuwjaarsdag een vroege dienst. Mijn eerste melding omstreeks halfacht was de reanimatie van een kind. Toen wij ter plaatse kwamen, bleek het een baby van één jaar te zijn. Dood. We moesten daar in het huis het beslag nemen, omdat het ging om een plaats delict. De ouders mochten dus niet bij het kind aanwezig zijn. U kunt wel raden wat een hysterische bedoening het daar was met ouders die hun kind verliezen en daar dus niet bij mogen zijn om het vast te houden. Zo kan ik nog wel even doorgaan met meldingen waar je jaren later nog steeds over na moet denken. Er wordt op ons geschoten met zware automatische wapens. We worden bedreigd. Onze privéauto's op de openbare weg worden bekrast. Verdachten vertellen dat ze prima weten waar je woont enzovoort, enzovoort. Ik vraag u mee te strijden om de politie beter te behandelen en vraag de Minister om ons niet te zien als een stel nono's. Geef ons een fatsoenlijke cao. Met vriendelijke groet, een wijkagent.» Zo krijg ik dagelijks de ene mail na de andere en de ene brief na de andere. Ik vraag de Minister daarom wat hij tegen deze wijkagent en de vele agenten die soortgelijke mails sturen, gaat zeggen. Wanneer komt er nu eindelijk een eerlijke cao en een eerlijk bod?
Ook deze Minister blijkt niet in staat te zijn om agenten voldoende te beschermen en te trainen. Nog steeds nemen agenten onvoldoende rust. Nog steeds wordt de arbeidstijdenwet overtreden. Wat gaat de Minister daaraan doen? Ondertussen goochelen de bewindspersonen met criminaliteitscijfers om de schijn te wekken dat het veiliger wordt in Nederland. In de beleidsdoorlichting van het ministerie wordt het preventiebeleid, dat onder artikel 13.1 valt, in direct verband gebracht met de afname van de criminaliteit. Maar slechts 1% van het preventiebeleid is doorgelicht! Dit is niet enkel een gevalletje «grote woorden, geen inhoud», want je zou ook kunnen zeggen dat de Kamer een verkeerd beeld is voorgehouden. Een ander punt is dat er nog steeds geen goede controlefunctie zit op functie, fouten en onregelmatigheden in het financieel beheer. De bewindspersonen zeggen dat je zuiniger moet zijn

op de rechtsstaat om deze vervolgens met een sloophamer af te breken. Hoe geloofwaardig vinden deze bewindspersonen dit nu zelf?
Deze bewindspersonen laten veel stof opwaaien in de hoop dat de werkelijkheid niet aan het licht komt. Eind vorig jaar waarschuwde ik Minister Opstelten nog. Er is rond de Nationale Politie inmiddels zo veel stof opgewaaid dat we eerder kunnen spreken over Pompeï. Dat bleek gisteren ook uit een Nieuwsuuruitzending. Er is onderzoek gedaan onder 2.000 agenten van een Nederlandse Politiebond. Ik zag daarin vele gelijkenissen met het onderzoek dat ik zelf ook onder 2.000 agenten heb gedaan. Zo geven ze aan dat ze onvoldoende motivatie hebben en dat ze zich zorgen maken over de verslechterde dienstverlening. Agenten zeggen minder zichtbaar en beschikbaar te zijn en dat er meer administratieve toestanden en gaten in roosters zitten. Verder zijn ze het ook niet eens met het sluiten van de politiebureaus. Dit vraagt natuurlijk om een reactie van de Minister en dan niet de reactie die ik eerder op mijn rapport kreeg: we leggen het nog een keer uit en dan is iedereen vast gerustgesteld.
Ik zou graag zien dat de Minister komt met een nieuw plan voor de Nationale Politie. Daar hebben mijn collega's aan mijn linker- en rechterzijde overigens ook al om gevraagd. Minister Opstelten heeft in reactie daarop beloofd om voor de zomer met een nieuw plan te komen. Het gekke is dat we nu te horen krijgen dat we het pas in de zomer krijgen. Dat was niet de belofte die aan de Kamer is gedaan. De media en de burgemeesters hebben het rapport inmiddels gezien, maar de Kamer wordt in het ongewisse gelaten. Ik wil dat dit rapport vandaag nog openbaar wordt gemaakt.
De coalitiepartijen gaven aan dat er niet bezuinigd mag worden op de Nationale Politie. Maar in hoeverre klopt dan het gerucht dat er een half miljard per jaar op de politie bezuinigd moet worden? Hoeveel agenten denkt de Minister daarvoor extra te moeten ontslaan? Hoe gaat hij de puinhopen bij de organisatie van de Nationale Politie oplossen? Dit is een verantwoordingsdebat en ik verwacht dan ook dat de Minister vandaag met een plan komt.
Deze bewindspersonen laten zo veel geld liggen bij de fraudebestrijding! Uit het rapport van de Algemene Kamer is gebleken dat er nog steeds knelpunten zijn. Aanbevolen wordt dat er nog veel gebruikgemaakt gaat worden van de kennis van de mensen die in de praktijk werken aan de aanpak van fraude. Hoe gaat de Minister hieraan gehoor geven als coördinator fraudebestrijding? Hoe zorgt hij ervoor dat al die praktijkervaring en kennis bij elkaar komen en snel ingezet worden bij de aanpak van fraudezaken?
Tot slot wil ik nog iets zeggen over het punt van de Algemene Rekenkamer over de bezuinigingen bij de jeugdinrichtingen. Deze vragen zijn specifiek voor de Staatssecretaris bedoeld. Er is de helft minder budget. Een grote zorg is verder dat er heel veel gewerkt wordt met tijdelijke krachten. De knowhow verdwijnt uit de jeugdinrichtingen en die knowhow is nu juist de kracht die jaar in jaar uit opgebouwd is. Ik vraag de Staatssecretaris of hij een visie heeft op en zal komen met een plan om de kwaliteit binnen de jeugdinrichtingen overeind te houden. Dat is een groot punt van zorg voor mijn fractie.

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):
Voorzitter. De uitdagingen voor de Minister van Veiligheid en Justitie zijn groot. Zo begint de Rekenkamer dit jaar zijn rapport. 1 miljard aan bezuinigingen, een gigantische reorganisatie bij de politie, een zware uitvoeringsagenda, de kwaliteit wordt in het nauw gedreven en de doelstellingen ontberen realisme. De D66-fractie ziet een departement dat wankelt onder zijn eigen doelstellingen en onder zijn begroting. Ik wil het hier nog maar weer een keer gezegd hebben: samenvoeging van Veiligheid en Justitie in één departement is buitengewoon onverstandig geweest.

Mijn fractie bespeurt grote zorgen bij de Algemene Rekenkamer. Woorden als fors, grootschalig, zwaar, risico voor kwaliteit, uitdaging, we lezen ze allemaal terug in het verantwoordingsrapport. Ik wil op een aantal punten nader ingaan en vooral van de Minister horen met welke visie hij het tij denkt te keren.
De begroting van V en J vertoont steeds meer gaten.

De heer **Van Oosten** (VVD):
Ik werd een beetje getriggerd door de zware woorden die mevrouw Berndsen citeert uit het rapport van de Rekenkamer. Het is waar, er zijn zes onvolkomenheden geconstateerd. Daar zal ik ook wat kritische opmerkingen over maken, maar toch vraag ik even reflectie van mevrouw Berndsen over de stappen die zijn gezet sinds 2012. In 2012 had de Rekenkamer namelijk echt een fundamentele opmerking. Hij heeft in zijn actuele jaarverslag eveneens aangegeven dat er op het gebied van het financieel beheer grote stappen zijn gezet, dat het misschien nog niet optimaal is, maar dat het zeker niet meer in de buurt komt van de opmerkingen die mevrouw Berndsen in het begin van haar inleiding maakte. Het zou fraai zijn als mevrouw Berndsen dat dan ook meenam in haar opmerkingen. Dat vraag ik haar dan ook.

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):
Ik vind dat erg opmerkelijk, want ik gebruik termen die de Algemene Rekenkamer in zijn rapport bezigt. Ik zou de heer Van Oosten dus willen uitnodigen om nog even naar mijn verdere inbreng te luisteren.
Ik vervolg mijn betoog. De begroting van V en J vertoont steeds meer gaten. Besparingen waarmee het kabinet zich rijk had gerekend, zijn in 2014 niet binnengehaald. De enkelband, rechtsbijstand, griffierechten, de eigen bijdrage. Daar komen nog bij de forse meerkosten op het KEI-project (Kwaliteit en Innovatie rechtspraak). Volstrekt onduidelijk blijft hoe de Minister die gaten dicht en ten koste van wat vooral. Dat staatje krijg ik graag nog eens voorgerekend door de Minister. De bezuiniging heeft haar weerslag op de kwaliteit, doorlooptijden en prioriteiten. De voorzitter van de Raad voor de Rechtspraak zei begin dit jaar: «Er is meer geld nodig om te zorgen dat de kwaliteit van de rechtspraak gewaarborgd blijft; anders moet de rechtspraak dingen gaan uitstellen». Afgelopen weekend hoorden we de voorzitter van het College van procureurs-generaal zeggen: «Door de bezuinigingen moet het OM selectiever te werk gaan. De grens aan wat het OM kan in de strijd tegen criminelen, is bereikt. Het Openbaar Ministerie functioneert in alle opzichten aan de randen van zijn kunnen». Tot zover het citaat.
Er komt een nieuw Galan-onderzoek. Weet de Minister op wat voor termijn dat gebeurt? En wat kan dat betekenen voor de begroting? Kan de Minister bij de begroting voor 2016 een bijlage toevoegen, een brief waarin hij expliciet toelicht wat de begrotingskeuzes betekenen voor de taken en prioriteiten van de rechtspraak, het Openbaar Ministerie en de politie? Kan hij zo eerlijk mogelijk en zo reëel mogelijk aangeven waar het piept en knarst en hoe dat in 2016 ondervangen wordt in de lengte of in de breedte? Dat levert in ieder geval een gezonder debat op.
De Minister zegt dat de prestaties in de strafrechtketen op koers liggen. Die term kennen we zo langzamerhand wel. De Rekenkamer constateert al drie jaar het tegenovergestelde. Een kwantitatieve doelstelling voor het terugdringen van de ongewenste uitstroom van zaken ontbreekt. Een informatiestrategie om systemen op elkaar af te stemmen, de betrouwbaarheid van informatie en verantwoordelijkheden te regelen, ontbreekt. Zonder die informatie kan de Minister de keten lastig sturen op efficiënte doorstroom van zaken. Terwijl die doorstroom essentieel is om werkvoorraden niet te laten oplopen. Dus tijd voor een harde deadline. Kan de Minister voor 1 november 2015 naar de Kamer komen met een kwantita-

tieve doelstelling voor het terugdringen van ongewenste uitstroom en de bijbehorende informatiestrategie?
Ik kom op de doorlooptijden in de keten. In de begroting voor 2014 waarschuwde de Minister voor voorraadvorming. Dat risico is in 2014 niet geweken. De norm wordt in het strafrecht bij verre niet gehaald. Waar zit het klem? Dat vraag ik de Minister. Wat doet de Minister om de doorlooptijden in 2015 meer richting de norm te krijgen? De Kamer zou vanaf 2015 jaarlijks inzicht krijgen in de doorloopcijfers bij het OM. Hoe staat het met de nulmeting van het WODC?
De Rekenkamer is ook zeer kritisch over het preventiebeleid. Je zou kunnen zeggen dat de Minister scheert langs de waarheid. De Minister claimt resultaat, maar de onderbouwing ontbreekt. Terwijl dit kabinet wel overal camera's ophangt, politietoezicht intensiveert en harde straffen als afschrikmiddel bepleit. Heeft de Minister die onderbouwing ergens liggen? Of is het tijd dat hij gewoon eerlijk aangeeft dat de effecten van zijn preventiebeleid pijnlijk ontbreken?
Een groot zorgpunt is de veel te snelle realisatie van de Nationale Politie. Het is niet de eerste keer dat ik daarover spreek. De Minister wil hier ontzettend veel tegelijk: reorganiseren en tegelijk de winkel openhouden. Een stapel prioriteiten met onvoldoende financiering, met een slecht functionerende ICT en met grote onrust op de werkvloer: dat zijn allemaal ingrediënten voor ontsporing als de Minister niet tijdig een pas op de plaats maakt, het groeipad verlengt en alle veranderingen temporiseert. De Rekenkamer waarschuwt opnieuw. Financieel zijn geen besparingen geboekt, maar wel extra kosten gemaakt, gedekt uit de eigen reserves van de politie. Hoe ver richting de bodem denkt de Minister nog te kunnen gaan?
De operationele sterkte is op dit moment meer dan begroot. Het komt op het punt dat de politie de agenten niet meer kan betalen. Dan is er ook nog 269 miljoen euro aan onrechtmatige inkopen. Dat is administratief, dat weet ik, maar het gaat wel om de systematiek. Ik wil bij de Minister benadrukken dat het herijkingsplan zo snel mogelijk klaar moet zijn en dat hij zo snel mogelijk de risico's wegneemt en zo snel mogelijk met realistische doelstellingen komt, voordat het project Nationale Politie serieus ontspoort.
Dan kom ik op de fraudeaanpak. De Rekenkamer constateert onvoldoende gegevensuitwisseling, kennisopbouw, fraudebestendige regelgeving en ruimte voor de uitvoerder op de werkvloer. D66 kwam in 2014 met het voorstel van een fraudecommissaris. De Minister van V en J wilde daar niet aan. Hij kon de coördinatie prima zelf doen. Waarom zien we dat dan niet terug in de conclusie van de Rekenkamer? In het najaar krijgen we de eerste fraudemonitor. Hoe gaat de Minister straks meten welk effect zijn fraudebeleid heeft?
Tot slot de fraude met de overheidssubsidies. De Rekenkamer waarschuwt en het Openbaar Ministerie slaat alarm. Kwaadwillenden kunnen met het grootste gemak frauderen met 6 miljard euro per jaar aan rijkssubsidies. Zonder controle worden subsidies overgemaakt aan bestuurders met een strafblad. Openbare bronnen worden nauwelijks ingezet. Onderzoeksbureaus worden niet gebruikt. Bureau Bibob heeft geen enkele adviesaanvraag gehad. Computersystemen om aanvragen te toetsen zijn niet op orde. Ministeries weten niet van elkaar aan wie zij subsidie verstrekken. We hadden al de grootschalige fraude met de toeslagen van de Belastingdienst. Nu blijken dus ook rijkssubsidies een graaipot voor fraudeurs te zijn. Mijn fractie wil daarom het volgende van het kabinet weten. Een, hoe groot is het probleem precies? Twee, wat gaat het kabinet rijksbreed doen om de screening van rijkssubsidies snel op orde te krijgen? En drie, kan het onderzoek van het OM op korte termijn naar de Kamer worden gestuurd?

De **voorzitter**:

Hartelijk dank, ik zie dat de heer Van Oosten een interruptie wil plegen.

De heer **Van Oosten** (VVD):
Misschien dat het mijn vervolgvraag mag zijn, maar ik laat dat verder aan u over, voorzitter. Ik heb naar de hele bijdrage van mevrouw Berndsen geluisterd en wil toch gezegd hebben dat ik die ongelofelijk negatief geformuleerd vind. Ik vraag mij af, en die vraag wil ik aan mevrouw Berndsen stellen: wat maakt nu dat u werkelijk nog geen begin wilt maken van het belichten van wat positieve elementen die ook zijn bereikt? Nederland is veiliger geworden in 2014, de Rekenkamer heeft gezegd dat het financieel beleid vooruit is gegaan. Waarom durft u daar geen opmerking over te maken?

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):
Het is geen kwestie van durven; het is een kwestie van weging. Ik lees het Rekenkamerrapport en baseer daar mijn opmerkingen op en ik laat de positieve reacties graag over aan de coalitiepartijen.

De heer **Oskam** (CDA):
Voorzitter. Het veiligheidsbeleid is niet langer de trots, maar de achilleshiel van dit kabinet. Exemplarisch daarvoor is de reorganisatie van de Nationale Politie. De Minister heeft geweigerd om de herijking van het realisatieplan voor de zomer naar de Kamer te sturen. Dat is vervelend, want wij wilden het er juist voor die tijd daarover hebben, en niet terwijl wij met reces zijn. De CDA-fractie vindt die houding eigenlijk ongekend en het lijkt ook een beetje een tendens te worden dat slecht nieuws maar even niet naar de Kamer gestuurd moet worden. Ook het herijkte Galan-rapport over de bezuiniging bij het Openbaar Ministerie is inmiddels gereed en kan, als de Minister dat wil, gewoon naar de Kamer worden gestuurd. We hebben er gisteren in de vaste Kamercommissie over gesproken en besloten, het verzoek aan de Minister te doen om dat zo spoedig mogelijk naar de Kamer te sturen. Mijn vraag aan de Minister is wat daarop zijn reactie is.
Verder wil ik als inleiding toch ook noemen dat ik het betreurenswaardig vind dat noch de Partij van de Arbeid, noch de VVD behoefte heeft om nog voor de zomer gevolg te geven aan het verzoek van mevrouw Kooiman en mijzelf om te debatteren over de Nationale Politie. Daarom kan ik niet anders dan vandaag een flink deel van mijn inbreng aan de Nationale Politie besteden. Dat het rot is, is wel duidelijk, want gisteren in Nieuwsuur zijn ook de zorgen van de politiemensen zelf naar voren gekomen. Er is een vrij pittige enquête van de Nederlandse Politiebond geweest. Ik wil graag dat de Minister op die enquête reageert.
Ik ga nu in op de Nationale Politie. Het eerste wat opvalt aan het jaarverslag van de politie is dat de bereidheid van burgers om aangifte te doen, terugloopt. De meldings- en aangiftebereidheid vertoont sinds 2005 een dalende trend. In vergelijking met 2005 is de meldingsbereidheid met 10% gedaald en de aangiftebereidheid met 20%. Dat zegt natuurlijk wel wat. Daarnaast daalt ook het oplossingspercentage. Dat is twee keer slecht nieuws in het jaarverslag van de politie. Ik heb straks ook nog goed nieuws, dat scheelt weer een interruptie van de heer Van Oosten. Het ophelderingspercentage schommelt al jaren rond de 25. In 2014 zat het iets lager, maar laten we niet vervelend doen over 0,4%. Het is net iets beter dan in 2013, maar nog steeds slechter dan in de jaren 2009–2012. We kunnen niet anders dan verwachten dat het de komende jaren verder zal verslechteren. Het kabinet heeft immers besloten om de helft van de politiebureaus dicht te doen, zo'n 200, en agenten moeten vanuit de auto werken. Dat is eigenlijk de nieuwe visie van de Minister. Dat is noch in het belang van de burger, noch in het belang van de agent. Dat zeggen de politiemensen ook zelf. Nijpend zal de veiligheidssituatie in de regio's worden, want je zou maar in een krimpregio wonen, waar twee politie-

auto's rijden. Als er dan wat gebeurt en die twee politieauto's gaan naar de oostelijke kant van Drenthe, dan ben je zwaar de sjaak als je aan de andere kant van Drenthe woont. De gaten ontstaan vooral in het oosten en het noorden van Nederland. Daar zijn straks veel gemeenten zonder politiebureaus, gemeenten die slechts een steunpunt hebben, een loket dat beperkt open is. Hoe ziet de Minister dit?
Ondertussen blijft de reorganisatie een slepend proces dat maar niet op orde komt. Het ziekteverzuim bij de politie is opgelopen van 5,7% in 2013 naar 6,1% in 2014. Hoe kijkt de Minister daarop terug? Wat is het effect van de maatregelen die in 2015 zijn ingezet om het ziekteverzuim terug te dringen? Hoe is in alle regio's de betrokkenheid van de politieleiding bij de medewerkers? Is de Minister bekend met de verhalen van politieagenten die een jaar thuis zitten en nog steeds geen reactie van de korpsleiding hebben gehad? Ik heb met ze gesproken en het is eigenlijk wel een in- en intriest verhaal. Het gaat immers wel om mensen die hart voor de zaak hebben.
Dan een ander punt: de politievrijwilligers. Minister Opstelten heeft vier jaar geleden, in zijn eerste periode in het kabinet-Rutte I, aan de politievrijwilligers beloofd dat hij er werk van zou maken, dat er een plan zou komen, dat er meer vrijwilligers – 5.000 – zouden komen, dat die op een serieuze manier zouden worden ingezet en dat er zou worden gekeken naar de capaciteit. Wij hebben van de vereniging van politievrijwilligers te horen gekregen dat daar niets van terecht is gekomen, dat er geen enkele reactie van het ministerie komt en dat de doelstelling die vier jaar geleden is geformuleerd, is doorgeschoven naar eind 2016, omdat de reorganisatie zo veel vraagt van de politie. Wij weten ook dat een flink aantal mensen uit de top van de politie op een zijspoor is gezet. Zouden die mensen dit punt dan niet vlot kunnen trekken? Of kan het ministerie dat niet doen? Ik vind namelijk wel dat die politievrijwilligers serieus genomen moeten worden. Ze stromen nu uit, maar ik denk dat zij een goede aanvulling kunnen zijn op de beroepspolitie, zoals het bij de brandweer ook is. Graag hoor ik op dat punt een reactie van de Minister.
De Minister probeert toch het beeld op te houden dat het allemaal wel goed gaat. Hij komt met een aantal cijferreeksen die wat mij betreft selectief zijn. Om maar eens een getal te noemen: de cumulatieve winst van 4.000 fte op de administratieve lasten. Hoe is die winst bereikt en wat doen die mensen nu? Zitten die allemaal in de WW, zitten ze in de bijstand of zijn ze doorgestroomd naar het ministerie? Waar zijn zij gebleven? Wat merken de burger en de dienders in het korps daarvan? Is de doelstelling van 5.000 fte in 2015 realistisch? De Minister verwijst naar zijn brief over de herijking van het realisatieplan. Dan pas horen wij over de resultaten in 2014 en de haalbaarheid van de resultaten in 2015, maar dan zijn we dus met vakantie.
De vraag was op welke wijze aangevers van high-impact crimes worden geïnformeerd over het verloop van de aangifte. De Minister zegt steeds dat zoveel procent van de klanten tevreden is en dat zij ook worden gebeld door de politie. De klacht van de burgers en ook van de politiemensen is echter dat er verder niks gebeurt en die klachten worden steeds luider. Er zijn 450.000 internetaangiften. Worden die zaken opgelost? Wat gebeurt daarmee? Klopt het dat aangiften met daderindicatie niet altijd opvolging krijgen, omdat er misschien op papier wel genoeg mensen zijn, maar in de praktijk te weinig?
Een ander lastig punt waarmee ik worstel, is dat wij in het WGO in november vorig jaar te horen hebben gekregen dat de politie met een gat zit van 250 miljoen. Wij hebben daar de vinger niet achter kunnen krijgen. De toenmalige Minister van Justitie zei dat het allemaal wel meeviel. Toen al zeiden de oppositiepartijen dat die boemerang keihard zou terugkomen. Nu is het verhaal dat het gat bij de politie 460 miljoen is. Ik kan er geen vinger achter krijgen. Wij hebben er ook met de Algemene Rekenkamer over gesproken, maar dat gesprek was besloten, dus ik kan daar niets

over zeggen. Hoe zit het met dat gat? Klopt het dat het zo groot is? Klopt het niet? Hoe groot is het gat bij de politie dan wel?
Ik begrijp dat ik vijf minuten bezig ben. Zeven al? Kijk eens aan.
Ik sluit mij graag aan bij wat mevrouw Kooiman over de justitiële jeugdinrichtingen heeft gezegd.
Ik wil het toch nog even hebben over het veiligheidsbeleid van Rutte II, want wat mij betreft schiet dat nog steeds tekort. Wat de CDA-fractie betreft, blijft het heikele punt op het veiligheidsterrein de forse bezuinigingen die toch nog steeds gewoon doorgaan. Ik noem een aantal organisaties die de noodklok hebben geluid: de rechtspraak, het gevangeniswezen, het OM, de Nationale Politie, de reclassering en ook de AIVD. Dat stelt mijn fractie voor de vraag hoe serieus het kabinet zijn eigen veiligheidsagenda voor de komende jaren neemt, ook gelet op de toenemende en terechte vraag naar de juiste versterking van de keten om zo Nederland veiliger te maken. Het klopt dat een aantal bezuinigingen is verzacht, maar dat waren vooral bezuinigingen die te drastisch waren doorgevoerd. De AIVD heeft geld erbij gekregen in het kader van de terrorismebestrijding, maar de beste mensen bij de politie zijn weggehaald. Het ene gat wordt met het andere gat gevuld. De AIVD is er niet sterker op geworden, de politie is er niet sterker op geworden, het heeft meer geld gekost dan de bedoeling was en de kwaliteit is achteruit gehold.
In eerste termijn zal ik het hierbij laten. In tweede termijn kom ik nog met een compliment voor de regering.

De **voorzitter**:
Hartelijk dank, u bleef ruim binnen de twintig minuten.

De heer **Van Oosten** (VVD):
Voorzitter. In dit wetgevingsoverleg kijken we natuurlijk in de eerste plaats terug op 2014. Het is goed om op dit moment ook even stil te staan bij de afschuwelijke crash van de MH17, waarbij 298 mensen om het leven zijn gekomen. Ik noem dit nu, omdat het goed is om ons te realiseren dat het Ministerie van Veiligheid en Justitie niet de minste taken heeft vervuld in de nasleep tot op de dag van vandaag. Ik noem de repatriëring van slachtoffers, het onderzoek naar de toedracht en het internationaal strafrechtelijk onderzoek. Daarvoor past dankbaarheid vanaf deze plek, in ieder geval vanaf mijn plaats, in de richting van de vele ambtenaren en medewerkers die hierop een ongelofelijke inzet hebben getoond.
Ik had net een kort interruptiedebatje met mevrouw Berndsen. Ik vind oprecht dat wij gerust mogen aangeven dat 2014 een jaar is geworden waarin Nederland veiliger is geworden. Er is gewerkt aan een sterke rechtsstaat, de criminaliteitscijfers zijn gedaald, er is een daling van de jeugdcriminaliteit vast te stellen en zo kan ik nog wel een aantal opmerkingen meer maken. Er is ook gewerkt aan een versteviging van het financieel beheer van het ministerie. De Rekenkamer heeft daarover opmerkingen gemaakt.
Kritiekloos ben ik evenmin. Ik zal de rest van mijn bijdrage daaraan wijden, omdat ik natuurlijk ook vragen heb. Zo'n wetgevingsoverleg staat met een been in het verleden, maar staat ook met een been in de toekomst. Daarom heb ik een aantal opmerkingen over beloften en toezeggingen...

Mevrouw **Helder** (PVV):
Het begint bijna te vervelen, maar je moet het toch iedere keer wel benoemen. Ik hoor nu ook van de VVD-collega dat het veiliger is geworden. Punt. A: het is niet onderbouwd. Dat zal ik dan voor de collega doen. B: het is niet veiliger geworden, het is anders weggeschreven. Woninginbraken worden niet onder een bepaald nummer weggeschreven als het een inbraak in een vakantiehuisje is. Dan is het in een keer: hé, het

aantal woninginbraken daalt. Waar je drukt wordt het minder en dan klopt het aan een andere kant. De Minister zegt het en ik ga er ook in tweede termijn weer wat over vragen, maar ik wil het nu ook bij de VVD-collega neerleggen. Kan hij erop ingaan dat er wel degelijk is gesignaleerd dat het anders wordt weggeschreven? Wil hij dat dan ook benoemen? Is hij net zo benieuwd als mijn fractie naar het rapport dat inmiddels al bijna een jaar geleden aan mijn fractie is toegezegd over hoe bepaalde criminaliteit wordt weggeschreven? Hij gaat over zijn eigen woorden, maar wil hij tot dat moment misschien iets meer nuanceren dat het veiliger is geworden?

De heer **Van Oosten** (VVD):
Ik lees nauwlettend het jaarverslag van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Daarin staat specifiek dat het aantal woninginbraken is gedaald. We kunnen er natuurlijk een woordenspel van maken hoe je dat dan moet lezen, maar dat lees ik erin. Dat is een heel positieve ontwikkeling en dat moet je gerust durven noemen. Wat het rapport betreft waarop mevrouw Helder doelt: ik ben altijd geïnteresseerd in informatie die ook mij weer kan helpen om Nederland nog veiliger te maken. Mevrouw Helder en ik delen die ambitie volgens mij; dat bleek ook gisteren in een ander debat. Daar loop ik helemaal niet voor weg. Waar het beter kan, moet het ook beter gaan. Terugkijkend op het jaar 2014: er zijn dingen die nog beter hadden gekund, maar er zijn ook dingen die in mijn optiek althans gewoon goed zijn gegaan. Ik loop er niet voor weg om die dan ook gewoon te noemen.

Mevrouw **Helder** (PVV):
De VVD-collega loopt er wel degelijk voor weg, want het is geen woordenspel; het is creatief boekhouden. Dat is iets totaal anders. Zo kun je ook ziende blind zijn. Ik zei al dat de VVD-collega over zijn eigen woorden gaat, maar we moeten wel eerlijk zijn over wat er in de media wordt geslingerd en wat er richting de burger wordt gecommuniceerd. Een woninginbraak is een woninginbraak, of het nu in een vakantiehuisje is of in een woning waarin mensen wonen. Het is een topprioriteit van de vorige Minister geweest en die is door de huidige Minister overgenomen. Dan wordt daar meer capaciteit op gezet. De twee argumenten die ik net noemde, zijn de redenen dat het aantal daalt. Daar kun je dus niet de conclusie aan hangen dat het veiliger is geworden.

De heer **Van Oosten** (VVD):
Het lijkt mij niet heel functioneel voor het vervolg van dit debat om nu heel expliciet hierop door te gaan. De ambitie van mevrouw Helder en die van mijzelf zijn volgens mij exact hetzelfde: wij willen een zo veilig mogelijk Nederland. Alleen stel ik dat Nederland op deze onderdelen gewoon veiliger is geworden. Mevrouw Helder deelt die mening klaarblijkelijk niet. Mevrouw Helder heeft ook onderzoeken die wellicht ons allebei weer kunnen helpen in die gezamenlijke ambitie. Laten we daar dan ook maar gezamenlijk naartoe werken.
Ik wil een aantal opmerkingen maken over de bevindingen van de Rekenkamer, ook aan de hand van een toch wat kritische beschouwing van mijn kant waar het gaat om beloften en toezeggingen die door de Minister en de Staatssecretaris, in dit geval de huidige dan wel hun ambtsvoorgangers, zijn gedaan. Ik vraag mij af hoe het daarmee staat, want er moet wel het nodige worden gedaan. Dan leg ik met name de focus op de financieel-economische criminaliteit, als ik het zo mag noemen. Dat bedoel ik ook met mijn opmerking dat dit wetgevingsoverleg met een been in de toekomst staat. Ik laat mij daarbij ook leiden door berichtgeving die ik recent heb gehoord van de procureur-generaal in de media, die ik recent heb gelezen van de directeur van de FIOD et cetera.
Ik begin met een opmerking over witwassen. De directeur van de FIOD refereerde een week of twee, drie geleden in een interview aan een

rapport dat een paar jaar eerder was uitgebracht en gaf aan dat er in Nederland jaarlijks 18 miljard euro wordt witgewassen. Zo'n bedrag is reden om het witwassen aan te pakken. Ik weet dat de Minister daarmee bezig is. Ik weet ook dat we binnenkort een algemeen overleg daarover hebben; althans, dat wordt voorgesteld. Ik zou echter ook tijdens dit debat graag van de Minister horen welk tijdpad we daarin voorzien en welke concrete stappen nieuw zijn ten opzichte van de afgelopen periode, als het gaat om de aanpak van dat enorme bedrag dat klaarblijkelijk hier in Nederland wordt witgewassen.

Ook over een wat aanverwant thema, fraude – dat is een onderwerp dat de VVD-fractie altijd als focus heeft gekozen in de afgelopen twee à drie jaar, gezamenlijk overigens met een aantal andere fracties – zou ik graag van de Minister vernemen hoe hij zijn invulling ziet van het coördinerend ministerschap voor fraudebestrijding. In de bijeenkomst met de Rekenkamer, die een aantal collega's en ikzelf hebben bijgewoond, werd weer naar voren gebracht dat de Minister van Veiligheid en Justitie in het bijzonder vanuit die coördinerende rol een aanjaagfunctie kan hebben om te bewerkstelligen dat de collega's binnen het kabinet echt werk maken van fraudebestendige regelgeving. Ik hoor graag hoe de Minister dat gaat organiseren.

Wat ik ook een heel interessante suggestie vond...

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):
De heer Van Oosten legt deze vraag nu bij de Minister neer, maar hij vindt dat er ook gereflecteerd moet worden. Laat ik hem dan eens vragen hoe hij kijkt naar die coördinerende rol van de Minister. Wij hebben in het verleden gevraagd om een fraudecommissaris. Hoe beschouwt de heer Van Oosten dat dan?

De heer **Van Oosten** (VVD):
In de vraag die ik stel, ligt eigenlijk mijn antwoord besloten. Ik vind dat je van een coördinerend fraudeminister mag verwachten dat hij die aanjaagfunctie heeft en dat hij dus ook bewaakt dat die fraudebestendige wetgeving gerealiseerd wordt, zij het dat die dan wel onder de titel van andere ministeries naar buiten wordt gebracht. Ik zie dus een heel bijzondere rol voor de Minister van Veiligheid en Justitie op dat vlak liggen.

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):
Laat ik het dan iets concreter maken. Vindt de heer Van Oosten dat die coördinerende rol op dit moment naar behoren wordt ingevuld?

De heer **Van Oosten** (VVD):
Ik zou menen dat de coördinerende rol als het gaat om de aanpak van fraude nog scherper zou kunnen worden ingevuld, omdat ik zie dat er in dit land nog altijd heel veel wordt gefraudeerd. Dat betekent dat de taak, de opdracht die de coördinerend Minister voor fraudebestrijding heeft spijtig genoeg nog lang niet klaar is. Dat is geen kritiek op de invulling tot nog toe. Het is gewoon een feitelijke constatering dat fraude nu eenmaal een voortdurende dynamiek kent; dat kwam ook weer op in het gesprek met de Rekenkamer. Mensen proberen steeds om de overheid of andere burgers in het pak te naaien. Dat is fout. We moeten en mogen erop vertrouwen dat de Minister daartegen optreedt.

Ik vervolg mijn vragen. Ik vond het juist een heel mooie en nuttige suggestie van de Rekenkamer om de praktische kennis van de uitvoerders op de werkvloer te benutten. De mensen die op de werkvloer actief zijn, herkennen precies de patronen wanneer niet langer aangescherpte regelgeving, dichtgeschroefde kanalen of verzin het maar niet langer functioneren. Die kennis moet worden benut. Ik wil de Minister de

toezegging ontlokken dat hij specifiek aan dat thema aandacht wil geven in de brief die in het najaar naar de Tweede Kamer komt.
In navolging van mevrouw Helder maak ik een opmerking over subsidiefraude. Ook daarover hebben de media kortgeleden bericht. In datzelfde artikel kon ik teruglezen dat het ministerie ermee bekend is en ons daarover zal rapporteren. Het onderwerp baart mij wel zorgen, omdat er nogal veel geld mee gemoeid zou zijn. Het zou er in de kern mee te maken hebben dat computersystemen binnen de rijksoverheid, dus gewoon binnen de eigen juridische entiteit, onvoldoende aan elkaar zijn gekoppeld om fraudepatronen te herkennen. Er is eerder een verzoek om subsidie gedaan, dat is afgewezen omdat er dingen niet goed zijn. Vervolgens kan dat bij een ander departement over het hoofd worden gezien en heeft men alsnog wat men wilde, terwijl men daarop geen recht heeft. Ik hoor graag van de Minister hoe hij dat gaat aanpakken.
Mijn laatste opmerking is wederom ontleend aan het waardevolle werk dat de Rekenkamer heeft verricht en gaat over kansen in doelmatigheid in de sfeer van het Openbaar Ministerie en de politie. Ik wil dat echt positief aanvliegen. Ik refereerde hierbij ook aan het rapport dat eerder door de Rekenkamer is uitgebracht onder de titel Prestaties in de strafrechtketen. Langs welke weg zou er, nog meer dan nu, een gemeenschappelijke taal kunnen worden gesproken door enerzijds de politie en anderzijds het Openbaar Ministerie? Dit is belangrijk om te voorkomen dat er uitstroom van zaken plaatsvindt en om te voorkomen dat er sprake is van politie-inzet, waarna het OM er vervolgens niets mee kan, of andersom. Het is zonde als dat gebeurt. Toch gebeurt het af en toe; dat zie ik ook wel. Je moet echter wel proberen om dat tot een minimum te beperken. Dat is volgens mij ook in lijn met de opmerking die de procureur-generaal, de heer Bolhaar, kortgeleden in de media opbracht. Ik hoor daarop graag een reflectie van de bewindspersonen.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Dit is verwonderlijk. De heer Van Oosten heeft zeven minuten de tijd gehad, maar ik heb hem geen enkel woord horen zeggen over de Nationale Politie. Gisteren werden de resultaten van wederom een onderzoek bekend. We hebben natuurlijk zelf ook een onderzoek gedaan onder 2.000 agenten. Gisteren bracht Nieuwsuur echter de resultaten van een onderzoek naar de Nationale Politie. Daaruit blijkt dat de dienstverlening is verslechterd en dat er onvoldoende motivatie is bij politieagenten. Die agenten zeggen ook dat ze minder zichtbaar zijn. Dat zijn allemaal zorgelijke punten. Kan de heer Van Oosten in ieder geval daarop reageren?

De heer **Van Oosten** (VVD):
Ik weet dat er recentelijk weer informatie naar buiten is gekomen over de manier waarop de vormgeving van de Nationale Politie zou plaatsvinden. Daaruit kwam ook naar voren hoe ingewikkeld de zaken zijn waar men dan af en toe tegen aanloopt. Ik weet dat ook mijn collega, mevrouw Tellegen, die op dit vlak namens de VVD woordvoerder is, elke keer zegt dat waar wordt verbouwd, ook stof te vinden zal zijn. Laten we echter even niet vergeten wat we aan het doen zijn: 26 politiekoninkrijkjes groeien naar elkaar toe tot één grote politieorganisatie. Op die manier kunnen we deze organisatie op de meest efficiënte manier organiseren om criminaliteit in dit land aan te pakken. Volgens mij is dat een weg die we niet uit het oog moeten verliezen. We kunnen elke keer tussentijds en tijdens die reorganisatie verzanden in debatten. Ik ben daar echter wat beducht voor. Ik heb er alle vertrouwen in dat de Minister en de Staatssecretaris dit elke keer heel kritisch bekijken. Wat kan er beter? Wat gaat er fout? Wat moet er anders? Waar lopen er dingen mis? Het is nogal een operatie. Laten we nou niet elke keer, bij elk bericht in de media, in de

bomen klimmen en zeggen dat het allemaal verkeerd en fout gaat, zodat we in de Kamer weer met elkaar hierover moeten gaan debatteren.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
De heer Van Oosten heeft het over «elk bericht». Het gaat hier om 2.000 agenten. Met zijn woorden wuift de VVD-woordvoerder de stem van de agenten op de werkvloer gewoon weg. Dit is niet «een beetje stof», maar dit is Pompeï. Het is verantwoordingsdag. Daarom is het logisch dat ik aan de woordvoerder van de VVD vraag wat zijn fractie nu gaat doen om dit te verbeteren. De SP is het niet eens met de sluiting van de politiebureaus. De korpschef zelf zei in Nieuwsuur: als we mogelijk moeten kijken naar een aanpassing van het inrichtingsplan, dan moet dat maar gebeuren. Is de VVD het daarmee eens?

De heer **Van Oosten** (VVD):
Ik kan geen ander antwoord geven dan ik zojuist heb gegeven. Ik wuif niets weg. Ik zie ook dat, als de berichtgeving helemaal juist is, 2.000 politieagenten zich dit terecht aantrekken. Het is immers hun werk, waar ze dagelijks mee bezig zijn. De politiek verwacht ook ongelooflijk veel van die politieagenten. Ik ben ongelooflijk trots op wat deze agenten elke dag doen. Maar ik zeg ook dat de politiek heeft te bewaken dat we de reorganisatie die is ingezet en de vorming van de Nationale Politie niet uit het oog verliezen. Ik zie dat in ieder geval als mijn taak. Die reorganisatie en die vorming van de Nationale Politie zijn wel de grotere en wat hogere doelen die erachter steken. Uiteindelijk zal dit echt in het belang van de politieagent zijn. Daar geloof ik zelf in ieder geval in.

De heer **Oskam** (CDA):
Ik sluit mij graag aan bij de kritiek van mevrouw Kooiman. Het verbaast mij namelijk gewoon dat de woordvoerder van de VVD niet uit zichzelf over de reorganisatie van de politie begint. Ik vind de inbreng van de heer Van Oosten ook vrij klinisch. Hij komt met gegevens uit het jaarverslag. Dat roept bij mij de vraag op of hij weleens naar politiebureaus gaat. Stapt hij weleens bij een politiebureau naar binnen en, zo ja, bij welk bureau dan? Met welke agenten praat hij dan en wat zeggen ze over die reorganisatie?

De heer **Van Oosten** (VVD):
De heer Oskam matigt zich een oordeel over mij aan. Hij doet het voorkomen alsof ik geen idee zou hebben van wat er zou spelen. Ik wil wel zeggen dat mevrouw Tellegen namens de VVD-fractie de woordvoerder is op het vlak van de politie. Ik zal mij daarachter echter niet verschuilen, want ik weet één ding zeker: mijn collega Tellegen spreekt alle politie-agenten die met haar willen spreken. Zij heeft goede contacten met alle politiecommissarissen, met de werkvloer et cetera. Zij luistert ook naar deze mensen. We moeten inderdaad goed luisteren naar geluiden van de werkvloer. Dat snap ik wel. We moeten ook goed nadenken over de vraag hoe we een en ander vormgeven, en wat de beste, meest efficiënte en effectieve manier is om het politiewerk vorm te geven. Precies daarom starten we echter met de Nationale Politie. Dat is mijn punt. Ik zou ervoor willen pleiten dat we dat doel niet uit het oog verliezen. Ik ben af en toe een beetje bang dat dat gebeurt als ik de opmerkingen van collega's zo beluister.

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):
Ook mij verbazen de opmerkingen van de heer Van Oosten. Natuurlijk, hij is geen woordvoerder politie. Dat respecteer ik wel. Toch zijn er in de afgelopen jaren kritische rapporten verschenen, onder andere van de inspectie. Uit die rapporten komt voortdurend het advies naar voren om die politieorganisatie de rust, ruimte en tijd te geven om tot die grote

reorganisatie te komen. De vorige Minister heeft daarnaar nooit willen luisteren. Nee, het was zijn kindje, we lagen op koers en het moest gewoon doorgaan zoals hij dat wilde.

De **voorzitter**:
Kunt u een vraag stellen, mevrouw Berndsen?

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):
Daar vraag ik de heer Van Oosten naar. Ik mag volgens hem niet kritisch zijn, maar heeft hij hierbij dan toch ook wel een beetje een kritische houding?

De heer **Van Oosten** (VVD):
Mevrouw Berndsen kan ervan op aan dat de hele VVD-fractie met argusogen en buitengewoon kritisch de vorming van de Nationale Politie volgt. Daarover mag geen enkele twijfel bestaan. De politie vormt immers het hart van ons streven om te komen tot een nóg veiliger Nederland. Laat hierover dus geen enkel misverstand bestaan. Ik wil echter voorkomen dat we hier in de Kamer elke keer het beeld oproepen dat de dingen helemaal verkeerd, fout en mis zouden gaan. Dat vind ik te gemakkelijk gezegd en te snel geconcludeerd. Er zijn natuurlijk een heleboel zaken die flink de aandacht verdienen. Ik kan mij niet anders voorstellen dan dat de Minister hieraan zowat een dagtaak heeft. Ik verwacht dat ook en dat moet ook zo zijn. Ik verzet mij echter wel elke keer als het beeld wordt geschetst dat het niet goed zou gaan. Dat vind ik ook niet juist jegens al die politieagenten die dagelijks hun goede werk verrichten.

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):
Ik vind dat de heer Van Oosten er nu een beetje een karikatuur van maakt. De Kamerleden maken zich zorgen over juist die politieorganisatie. Wij maken ons zorgen over de mensen die in die politieorganisatie werken. Als de druk door de Minister dermate wordt opgevoerd dat het eigenlijk alleen daarom al fout gaat bij die politieorganisatie, dan mag ik toch van de VVD-fractie verwachten dat zij ook daarnaar luistert?

De heer **Van Oosten** (VVD):
Ik heb al gezegd dat wij luisteren, dat wij bezoeken afleggen, dat wij de mensen spreken. Daarover mag echt geen misverstand bestaan. Ik wil er echter ook geen geheim van maken dat ik het einddoel probeer te bewaken, namelijk de vorming van die Nationale Politie. Dat doet mijn collega mevrouw Tellegen ook en daarover hebben we overigens volgens mij bijna Kamerbreed afspraken gemaakt. Volgens ons heeft de vorming van die Nationale Politie vele voordelen.

De heer **Recourt** (PvdA):
Voorzitter. Eigenlijk is het ook aan mij om terug te kijken, maar in de praktijk kijken we natuurlijk vooral vooruit. Als we terugkijken, kijken we vooral naar het beleid van de voorgangers van de bewindspersonen die vandaag bij ons aanwezig zijn. Die voorgangers zijn natuurlijk verantwoordelijk voor het beleid tijdens het grootste deel van het afgelopen begrotingsjaar.

Het is evident dat het budget dat aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie beschikbaar wordt gesteld, effectief moet worden gebruikt voor de doelen waarvoor dat ministerie staat. Sterker nog, de essentie van politiek is dat schaarse middelen zo effectief mogelijk worden ingezet. Dat is in grote lijnen ook gebeurd. Ik wil mijn bijdrage daarom beginnen met complimenten te maken. Nederland is in 2014 weer wat veiliger geworden. Dat neemt echter niet weg dat we er nog lang niet zijn.

Ik ga snel over naar de volgende punten. Ik zie dat mevrouw Helder deze keer niet gaat interrumperen. Dat is jammer, want ik had een heel verhaal voorbereid waarin ik wilde uitleggen waarom Nederland echt een stukje veiliger is geworden. Maar goed, dat houd ik dan maar voor me.
Effectieve afdoening in het strafrecht kan heel goed plaatsvinden door inzet van mediation. Er zijn pilots gehouden waarbij dat gewoon is aangetoond. Ik heb daarvan hoge verwachtingen en ik heb hierover ook een initiatiefnota ingediend. Ik wil dat we mediation echt als een volwaardige afdoening in het strafrecht gaan organiseren. Ik weet dat het kabinet voor Prinsjesdag komt met een brief hierover. Ik ben echter een beetje bang voor de tussenfinanciering tussen enerzijds pilots en anderzijds straks wellicht de standaardmogelijkheid van mediation als afdoening in het strafrecht. Maak ik mij daarover ten onrechte zorgen? Is die tussenfinanciering gegarandeerd, of zit daar een probleem?
Ik wil ook de pluk-ze-wet aankaarten. Mevrouw Kooiman wist die gisteren nog heel creatief in te plannen in een debat over de kosten van detentie. Ze deed dat terecht; complimenten daarvoor. Ik wilde vandaag ongeveer hetzelfde zeggen als zij gisteren zei. Mevrouw Kooiman heeft hierover zelfs een motie ingediend. Ook ik vind dat de ambitie wel ietsje steviger mag worden. Er is gewoon niet zo heel veel ontnomen. Er is wel meer ontnomen dan was begroot. Dat is de bedoeling. Het idee om bij de rechtbanken die kamers in te richten, vind ik echter geen slecht idee. Het moet natuurlijk allemaal praktisch zijn en de Minister gaat daar niet over. Ik snap alle praktische belemmeringen wel, maar enige ambitie op dat punt is wat mij betreft op z'n plaats.
Het stelsel van de gefinancierde rechtsbijstand staat natuurlijk al langere tijd onder druk. Bezuinigingen zijn hier en in de Eerste Kamer niet gerealiseerd. De commissie-Wolfsen onderzoekt op dit moment hoe dat is gegaan, waarom de kosten zijn gestegen en of ze zijn gestegen, volgens sommigen. Er moet ook antwoord komen op de vraag of mensen met lage inkomens in de toekomst nog wel gemakkelijk naar een advocaat kunnen. De Nederlandse orde van advocaten (NOvA) heeft hiernaar ook zelf onderzoek gedaan. Daar zegt men: de maatregelen die tot op dit moment genomen zijn, werpen hun vruchten al af. Voor het halen van de financiële taakstelling zijn volgens de NOvA die verdere maatregelen niet meer nodig. Kan de Staatssecretaris daarop reageren?
Met het Openbaar Ministerie zijn we de hele week al druk. Dat is niet voor niets, want de baas van het Openbaar Ministerie, mijnheer Bolhaar, heeft natuurlijk zelf een stevige boodschap afgegeven. Hij zegt: we zitten op de grens. De vraag is natuurlijk of het Openbaar Ministerie een heel nette organisatie is die hiermee eigenlijk zegt: we zitten over de grens? Of moeten we het OM gewoon geloven als men zegt: we zitten op de grens en zoals het nu gaat, kan het nog wel? Er wordt onderzoek gedaan. Ik ben niet bij alle debatten van Justitie aanwezig. Daarom weet ik niet wat de Minister op dit punt precies heeft toegezegd. Als zo'n organisatie echter zo'n signaal afgeeft, lijkt het mij goed als de Minister als eerste op de stoep staat, mocht hij dat nog niet hebben gedaan. Gaat hij vragen wat er nou precies aan de hand is? Ik denk daarbij ook maar aan de helpende hand die zijn voorganger telkens wilde uitsteken. Ik meen dat de huidige Minister die ook wilde uitsteken. Naar ik aanneem, is dat heel nadrukkelijk nog steeds aan de orde. Ik wil hierbij ook zeggen dat het niet alleen het Openbaar Ministerie is dat zijn zorgen uitspreekt, maar ook andere organisaties in de keten hoor ik heel zorgelijk spreken over het Openbaar Ministerie. Bij de rechtspraak zegt men: wij moeten op onze griffies veel rommel opruimen die het Openbaar Ministerie laat liggen. Bij de politie zegt men: wij gaan geen zaken oppakken en daar tijd insteken als het OM toch niet gaat vervolgen. Denk hierbij aan fraudezaken. Dat zijn allemaal zorgelijke signalen.
Ik kom op de prestaties in de strafrechtketen. Drie jaar geleden ontvingen wij hierover een kritisch rapport van de Rekenkamer. Daarin stond dat er

sprake was van ongewenste uitstroom in de strafrechtketen. Ik kort het verhaal dat ik hierover heb voorbereid op dit moment iets in omwille van de tijd. De Minister heeft beloofd om medio 2015 een brief aan de Kamer te sturen waarin zijn informatiestrategie voor de strafrechtketen en de toelichting daarbij staan. Ik ben heel benieuwd naar die brief, maar heb hem nog niet gezien.
We hebben gisteren wetten aangenomen over fraude. Een brede meerderheid in de Kamer was daarover enthousiast. De Rekenkamer heeft hierover echter een aantal kritische noten gekraakt. Ik lees de vragen daarover voor uit het goede rapport van het BOR, vragen die goed door het BOR zijn voorbereid. Is de Minister bereid om de Kamer voor de komende begrotingsvoorbereiding te informeren hoe hij gaat proberen om de prestaties, en vooral de effecten van beleid beter inzichtelijk te maken op het punt van fraude? Is de Minister verder bereid om aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer op te volgen en beter inzichtelijk te maken wat de effecten zijn van fraudebeleid? Welke effectgegevens wil de Minister in elk geval presenteren? Ik vind dit heel terechte vragen.
Ik zag in de voornotitie nog iets wat ik wil vragen over de rechtbank. Het aantal zaken bij de civiele kamers van de rechtbanken neemt af, maar de werkvoorraad loopt op. Hoe kan dat?
Ik kom ten slotte op de Nationale Politie, waarover ook veel sprekers voor mij vandaag al hebben gesproken. Mijn fractie is van mening dat de Minister aan zet is. Dat is de Minister ook aan het voorbereiden. Het is evident dat er veel aan de hand is en dat er veel onrust is. Het gaat om dubbele onrust, want enerzijds is er een massale reorganisatie die niet goed loopt, en anderzijds voelt de politie zich ondergewaardeerd omdat die cao-onderhandelingen maar niet willen vlotten. Ja, ga maar eens een heel moeilijke reorganisatie inzetten met mensen die zich, ook wel terecht, ondergewaardeerd voelen. Ik roep de Minister op om alles wat mogelijk is te doen om ervoor te zorgen dat deze zomer die cao rond komt. Dat is echt ontzettend belangrijk. Het is voor de mensen en voor hun portemonnee belangrijk, maar het is ook belangrijk voor het welslagen van de reorganisatie. Wij kijken reikhalzend uit naar het actieplan. De Minister is aan zet. De Kamer voert die reorganisatie niet uit, maar zij wil de Minister wel kunnen controleren. Wij verwachten veel van dat actieplan. Snel nadat we dat actieplan hebben ontvangen, zullen we er uiteraard een debat over voeren.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Ik vind het altijd bijzonder als een coalitiepartij zegt: die cao-onderhandelingen moeten gaan vlotten. Minister Dijsselbloem komt uit de Partij van de Arbeid. Hij heeft het geld in handen. Waarom heeft de heer Recourt niet even gebeld naar zijn eigen Minister?

De heer **Recourt** (PvdA):
Wat mijn partij precies doet, weet mevrouw Kooiman niet. Natuurlijk zeg ik ook binnen de PvdA: schiet hiermee op. Evident is dat er ruimte is. Het komende jaar is er niet zo veel ruimte, maar in de jaren daarna meer. Je kunt je dus voorstellen dat er een cao over een langere periode wordt afgesloten. Er zijn allerlei mogelijkheden. Ik kan echter natuurlijk niet tegen de Minister van Justitie of mijn eigen Minister van Financiën zeggen: hier is een ongedekte cheque en geef er een paar miljard bij. Dit moet wel gebeuren volgens de regels van het spel.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Ik heb in de wandelgangen begrepen dat er ongeveer 5 miljard beschikbaar is. Er is met de Partij van de Arbeid dus in ieder geval te onderhandelen bij de behandeling van de nieuwe begroting over wat er nodig is voor een fatsoenlijke cao voor de Nationale Politie?

De heer **Recourt** (PvdA):
Ik heb er zojuist toe opgeroepen, een goede cao af te sluiten.

De vergadering wordt van 11.05 uur tot 11.15 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Ik heet u allen weer van harte welkom. We gaan verder met de beantwoording door de regering in eerste termijn. Als eerste geef ik het woord aan Onze Minister van Veiligheid en Justitie.

Minister **Van der Steur**:
Voorzitter. Ik dank alle woordvoerders die vandaag niet alleen naar aanleiding van het jaarverslag van onze voorgangers, maar ook naar aanleiding van het uitstekende rapport van de Algemene Rekenkamer aan mij en aan de Staatssecretaris vragen hebben gesteld en opmerkingen hebben gemaakt. Zij hebben hun zorgen gedeeld. Zij hebben echter ook hun ondersteuning uitgesproken voor het belangrijke werk dat elke dag weer wordt gedaan, niet alleen door ons departement maar ook door de organisaties waarmee wij nauw verbonden zijn, zoals het Openbaar Ministerie, de rechterlijke macht en de Nationale Politie.
Ik begrijp heel goed dat de Kamer kritiek heeft en haar zorgen deelt. Gisteren gebeurde dat ook in het overleg over georganiseerde criminaliteit. Tegelijkertijd denk ik dat wij ons goed moeten realiseren dat binnen die organisaties en ook binnen ons departement duizenden mensen werken die elke dag weer met plezier naar hun werk gaan, vanuit de overtuiging dat zij een belangrijke spil zijn in de veiligheid van onze samenleving. Zij doen hun werk betrokken en hebben een duidelijk doel voor ogen. Wij mogen niet vergeten dat wij hun bijzonder dankbaar moeten zijn voor de resultaten die zij boeken, ook al leven we in moeilijke tijden – dat steken de Staatssecretaris en ik niet onder stoelen of banken – en werken zij onder lastige omstandigheden, met beperkte budgetten.
De Kamer heeft opgemerkt dat er problemen zijn rond de financiering. Dat kan en zal ik niet ontkennen en dat heb ik ook nooit ontkend. De budgetten voor het ministerie zijn zonder meer krap te noemen. Dat betekent dat niet alleen het Openbaar Ministerie maar ook de rechterlijke macht en zeker ook de Nationale Politie en ons eigen departement, elke dag weer efficiënt en doelmatig moeten werken en zeer scherp aan de wind moeten varen, zoals ik gisteren ook gezegd heb. Niet voor alle ambities kan financiering worden gevonden. Bij zaken die wij misschien graag sneller tot resultaat zouden willen brengen, zijn er beperkingen aan de mogelijkheden. Die kom ik hier graag uitleggen, dat zijn politieke afwegingen die ik met plezier samen met de Kamer maak, zoals de heer Recourt ook opmerkte. Ik kom hier later nog wat uitgebreider op terug als ik spreek over de Nationale Politie, maar ik wilde dit algemene punt graag maken.
Ik erken dat wij aan de ene kant nooit moeten ophouden met ambitieus zijn op het gebied van veiligheid – die oproep heb ik ook duidelijk gehoord van alle woordvoerders – en aan de andere kant realistisch moeten zijn. Dit betekent dat ik in antwoord op sommige verzoeken van de Kamer nu en in de toekomst zal moeten zeggen: ik vind dit ook heel belangrijk, maar gegeven de taakstellingen en de opdrachten die er al liggen en de intensiveringen die wij hebben afgesproken, zal dit op een later tijdstip worden opgepakt, namelijk zodra het kan en verantwoord is. Dit was mijn algemene inleiding.
Ik heb een aantal blokken. Ik zal proberen om mij daar met enige spoed doorheen te werken, zonder dat mijn beantwoording aan kwaliteit zal inboeten. De heer Recourt vroeg hoe de Kamer wordt geïnformeerd bij de komende begrotingsvoorbereiding. Hoe worden prestaties en effecten van het beleid beter inzichtelijk gemaakt? In de begroting van het Ministerie van Veiligheid en Justitie is een beperkte set aan prestatie-indicatoren opgenomen. Die zijn betekenisvol om op te sturen en om die reden zijn

die gekozen. Ik kies er in principe voor om die set beperkt te houden, zodat de prestatie-indicatoren daadwerkelijk iets zeggen en zodat ik erop kan sturen. In de beleidsdoorlichtingen, de evaluaties en het jaarverslag zal ik mede op basis van die prestatie-indicatoren rapporteren en verantwoording afleggen. Uiteraard zal ik ook naar aanleiding van de opmerkingen van de Algemene Rekenkamer inzichtelijk maken hoe de effectiviteit van het beleid gemeten wordt en bezien of er op dat gebied nog wijzigingen nodig zijn.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
De Algemene Rekenkamer zegt: die aanpassing moet er zijn, want bij het preventiebeleid is maar 1% gemeten. Als de Minister beweert dat Nederland veiliger wordt door het beleid van het kabinet, is het toch wel handig als het ministerie in ieder geval beter gaat meten hoe dat komt.

Minister **Van der Steur**:
Uiteraard, want meten is weten. Dat was ook het adagium van de beroemde Heike Kamerlingh Onnes die daarmee de Nobelprijs won. Dat is natuurlijk waar. Maar ook hiervoor geldt: meten kost heel veel geld. We doen veel onderzoek binnen het departement. Het WODC doet onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van het beleid. Wij vragen de Inspectie Veiligheid en Justitie zelf om onderzoek te doen naar de zaken waarop wij knelpunten verwachten, zoals de Nationale Politie maar ook naar andere beleidsaspecten. De inspectie is continu bezig met het doen van onderzoek. Wij doen dit alles bewust, maar wij kunnen niet altijd alles onderzoeken, zoals mevrouw Kooiman lijkt te suggereren. Zoals ik al tegen de heer Recourt zei, zal ik dat nader bekijken als dat wenselijk en nuttig is met het oog op de begroting voor komend jaar.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
De Minister zei zelf dat er een direct verband kan worden gelegd tussen het preventiebeleid en de afname van criminaliteit. De Minister informeert de Kamer daarover en zegt dat het allemaal prima is en dat Nederland daardoor veiliger is. Als de Minister niet bereid is om dit te onderzoeken, vind ik niet dat hij met dit soort termen moet gooien. Hij kan dan niet zeggen dat Nederland veiliger geworden is. Want als je kijkt naar het rapport van de Algemene Rekenkamer, is dat gewoon niet juist.

Minister **Van der Steur**:
Er bestaat geen twijfel over dat de veiligheid van Nederland samenhangt met de successen die wij boeken met het preventiebeleid. Dat is heel simpel. Door de aanpak nemen woninginbraken, inbraken in bedrijven en high-impact crimes af. Dat succes wordt mede bepaald door de manier waarop wij het gedaan hebben. De pakkans is gestegen, het aantal overvallen en het aantal woninginbraken is gedaald. Dat komt ook omdat mensen veel meer aan preventie doen. Het is dus niet alleen een verworvenheid van het departement en de Nationale Politie, maar het komt ook doordat er, gelukkig, in de samenleving steeds meer bewustwording is. Men weet dat het verstandig is om zichzelf op een goede manier te beschermen. Dat werpt zijn vruchten af, want hoe makkelijker het is om in te breken, hoe eerder dat ook zal gebeuren.

Mevrouw **Helder** (PVV):
Ik had dit onderwerp bewaard voor de tweede termijn. Men zegt: «het is veiliger geworden». Ik hamer daar namens mijn fractie vaker op. In het interruptiedebatje met collega Van Oosten van de VVD ben ik hier ook al op ingegaan, maar nu wil ik de exercitie van mevrouw Kooiman wel voortzetten. Ik heb ook een paar citaten in dit verband. De Minister schrijft dat zijn «departement een samenhangend pakket van maatregelen heeft getroffen dat zijn vruchten afwerpt.» Een ander citaat is: «Cijfers laten die

resultaten ook zien.» Ik kan nog wel even zo doorgaan, want ik heb nog meer van dit soort citaten. In antwoord op de vragen 12 tot en met 14 en op vraag 98 geeft de Minister aan dat het hoogstens aannemelijk is dat dit door het preventieve beleid komt. De vraag die ik in tweede termijn wilde stellen, zal ik daarom nu al stellen. Is de Minister bereid om dit te onderzoeken? Zijn voorganger was dat namelijk niet. Toen deze Minister nog Kamerlid was, hamerde hij er altijd op dat de zaken evidencebased moesten zijn.

Minister **Van der Steur**:
Die opmerkingen in de beantwoording zijn gebaseerd op het onderzoek van het WODC, uit mijn hoofd gezegd. Daaruit blijkt dat, gegeven de omvang van de situatie, niet onomstotelijk wetenschappelijk bewezen kan worden dat... Mevrouw Helder heeft daar gelijk in. Daarom heb ik die antwoorden ook op deze wijze gegeven. Als mevrouw Helder het aannemelijk wil noemen, dan noem ik het zo. Die indicaties krijgen wij niet alleen van het veld, maar ook van de politie, van justitie en van het Openbaar Ministerie. Voor het preventiebeleid kun je het gemakkelijkste verwijzen naar de daling van het aantal inbraken. Wij zien echter ook dat de criminaliteit verschuift richting agrarische bedrijven. Dat heb ik gisteren ook al gezegd. Daar zit de preventie namelijk nog niet zo tussen de oren. Aan de hand daarvan kun je vaststellen dat de criminaliteit verschuift, als iedereen zich beter beschermt. Dat geeft ook aan dat die preventie succesvol is. Wij onderzoeken al ons beleid en daar is een cyclus voor. Maar op dit punt heb ik geen nadere ambitie. Ik ben het wel met mevrouw Helder eens dat evidencebased werken de beste methode is.

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):
Ik ga hier nog even op door. In het rapport van de Rekenkamer staat dat slechts 1% van het preventiebeleid is doorgelicht, terwijl de Minister in sommige passages de suggestie wekt dat hij de effectiviteit van het beleid kent en dat het plausibel is dat het preventieve beleid effectief is. Dat wordt echter nergens onderbouwd. Daar gaat het hier om. Je kunt niet een conclusie trekken op basis van 1% van het preventiebeleid. Je kunt daar geen hallelujaverhaal aan verbinden. Wat gaat de Minister met die aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer doen?

Minister **Van der Steur**:
De aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer worden uiteraard overgenomen in en betrokken bij het beleid. Ik beluister hier een duidelijke behoefte om zo veel mogelijk te weten op basis van feiten. Ik herken die behoefte, ook vanuit mijn vorige hoedanigheid. Tegelijkertijd moeten wij ons realiseren dat dit niet eenvoudig is. Ik geef een voorbeeld. Continu wordt aan mij gevraagd hoe groot de export van softdrugs is. Ik wou dat ik dat wist. Is er een methode om dat vast te stellen? Nee. Zijn er indicaties? Ja. Kun je daar uitspraken op baseren? Ja. Moet je daar voorzichtig mee zijn? Ja, ook. Dat precies waar het hier om gaat. Mijn uitgangspunt is altijd dat je fair en realistisch moet zijn. Ik neem de suggestie van de Kamer en zeker ook de aanbeveling van de Rekenkamer mee en zal dus bezien waar extra beleidstoetsing mogelijk is. Ik merk overigens op dat er verschillen zijn tussen beleidsdoorlichting in de zin van het jaarverslag en beleidstoetsing, zoals gebeurt door de inspectie en het WODC. Dat zijn twee gescheiden trajecten.

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):
Je zou het ook anders kunnen waarderen. Je zou wat voorzichtiger kunnen zijn met de conclusies die je trekt op basis van zo'n geringe beleidsdoorlichting. Dat is de andere kant van de medaille. Ik realiseer me dat ik de Minister eigenlijk liet wegkomen met een antwoord op mijn

vraag of hij de aanbevelingen van de Rekenkamer wil overnemen. Het gaat er in wezen om dat je voorzichtig moet zijn met conclusies op grond van een geringe beleidsdoorlichting.

Minister **Van der Steur**:
Ik neem deze opmerking van mevrouw Berndsen graag ter harte. Dat heb ik ook al gezegd over de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer.
Ik kom bij het Openbaar Ministerie. In het algemeen overleg van gisteren hebben wij hierover uitgebreid van gedachten gewisseld met grotendeels dezelfde woordvoerders als vandaag. Het is duidelijk dat het OM fiks aan de wind moet zeilen. Dat is geen nieuws. Er sprake van een efficiencytaakstelling. Die is mede gebaseerd op een externe validatie door de Galan Groep. Enkele woordvoerders hebben daarnaar verwezen. Het Openbaar Ministerie heeft die taakstelling overigens aanvaard. Het is interessant om vast te stellen dat het Openbaar Ministerie heeft gezegd: wij staan ervoor; wij nemen die taakstelling voor onze rekening, want dat moet kunnen in het kader van ons project OM 2020, zoals het OM dat zelf noemt. De taakstelling wordt geleidelijk ingevoerd. De woordvoerders herinneren zich vast nog dat mijn voorganger meermalen heeft uitgelegd dat er geen taakstelling was in 2014 en 2015, maar dat er vanaf 2016 wel sprake is van taakstellingen.
Bij de begrotingsbehandeling voor 2015 is aan het Openbaar Ministerie tegemoetgekomen door 20 miljoen structureel toe te voegen aan het budget, op basis van de motie-Van der Staaij c.s. Dat bedrag is geoormerkt voor de internationale dimensie, zoals de bestrijding van kinderporno en de aanpak van jihadisme. Daarnaast is er nog eens 2,1 miljoen toegevoegd voor extra capaciteit voor de aanpak van gewelddadig jihadisme.
Er is mij gevraagd of ik de helpende hand net zo uitsteek als mijn voorganger. Mijn antwoord daarop is «ja». Dat heb ik gisteren in het debat ook gezegd. Als het Openbaar Ministerie in de problemen komt, zal ik alles doen wat ik kan om het OM uit de problemen te halen. De volgende vraag was: als de Minister dat doet, hoe gaat hij dat dan doen; kan hij daar al meer over zeggen? Ik heb ook gezegd dat ik dat geld van elders binnen de begroting moet halen, want ik heb geen ruimte op de begroting. Het antwoord op de gestelde vragen is dan ook dat ik daar nog niets over kan zeggen, omdat ik pas kan gaan schuiven als ik weet om welke bedragen het gaat en waar de noodzaak precies zit.
Ten slotte vroeg zowel mevrouw Berndsen als de heer Oskam naar het onderzoek van de Galan Groep naar het Openbaar Ministerie. Dat was een toetsing van de vraag hoe het met de taakstellingen gaat. Dat rapport is in concept gereed. Ik zal het binnenkort bestuderen, want ik heb dat nog niet gedaan. Ik zal het daarna ook bespreken met het college en de Kamer daarover informeren, omdat daar behoefte aan is en dat begrijp ik ook.
Dan kom ik bij de prestaties van de strafrechtketen. Mevrouw Berndsen heeft gevraagd of de Minister de Tweede Kamer voor 1 november kan informeren over de kwantitatieve doelstellingen, de uitstroom van strafzaken en de bijbehorende informatiestrategie. Zoals aangekondigd, informeer ik de Kamer nog voor het zomerreces over de vaststelling van de kwalitatieve doelstelling en de uitstroom van strafzaken, dus dat gebeurt eerder dan 1 november. Dat gebeurt in de voortgangsrapportage over het programma Versterking Prestaties Strafrechtketen. Ik hoop dat ik daarmee de nieuwsgierigheid, die ik begrijp, kan bevredigen.
Mevrouw Berndsen heeft ook gevraagd hoe het zit met de doorlooptijden in de strafrechtketen. Ik merk op dat er bij het programma Versterking Prestaties Strafrechtketen (VPS) een doelstelling is vastgesteld voor de doorlooptijden van de standaardzaken. De ambitieuze afspraak is dat in 2015 twee derde van de standaardzaken binnen een maand wordt afgehandeld. De verbetering van deze doorlooptijden is grotendeels afhankelijk van de implementatie van het project Mobiel Effectiever op

Straat (MEOS) van de Nationale Politie. De planning is dat dit project dit jaar wordt geïmplementeerd. In de eerstvolgende VPS-rapportage, medio 2015, wordt de Kamer nader geïnformeerd over de actuele ontwikkeling van de doorlooptijden en over het project MEOS.
De heer Van Oosten en de heer Recourt hebben gevraagd of er nog kansen liggen wat betreft doelmatigheid. De Rekenkamer heeft in 2012 een rapport uitgebracht waarin de prestaties in de strafrechtketen werden gemeten. Iedereen die zich dat herinnert, weet dat dit een zeer kritisch rapport was. Het was aanleiding voor het opzetten van een groot aantal programma's binnen de strafrechtketen om verbetering te bewerkstelligen. Er wordt steeds gekeken wat efficiënter kan of moet. Dat is exact in lijn met de opmerkingen van de heer Bolhaar, die daarnaar verwees.
Er is gevraagd welke verbeteringen de bewindspersonen zien. Het is belangrijk dat er nog veel meer een gemeenschappelijke taal wordt gesproken, om een ongewenste uitstroom van zaken te voorkomen. Het gaat dan vooral om het aaneenschakelen van de ICT-ketens. Iedereen weet dat dit niet eenvoudig is. Het blijkt in de praktijk ook lastig te zijn. Op dit vlak hebben we grote stappen gezet met het KEI-project, waarmee de Kamer recentelijk tot mijn grote vreugde akkoord is gegaan. Zeer binnenkort wordt er nog een enorme stap gezet, met 22 wetsvoorstellen om het Wetboek van Strafvordering verder te stroomlijnen. Deze zullen het veel meer faciliteren om dat ook te automatiseren.
In het kader van het programma Versterking Prestaties Strafrechtketen worden diverse maatregelen getroffen om het zicht op die prestaties te vergroten, de doorlooptijden te verkorten, te digitaliseren en te moderniseren. In de opsporings- en vervolgingsfase heeft dit onder meer geleid tot een nieuwe aanwijzing voor de opsporing en de implementatie van het Zicht op Zaken-systeem, oftewel Betere Opsporing door Sturing op Zaken (BOSZ).
Daarnaast hebben politie en Openbaar Minister gezamenlijk een kwaliteitsprogramma opgezet, waarbij door onder meer regionale bureaus ketensamenwerking wordt opgezet, criteria worden opgesteld waaraan procesdossiers moeten voldoen en medewerkers van politie en OM in duo's aan de slag gaan. Ook daar zie je weer die gemeenschappelijke taal die gesproken moet worden om in basisteams knelpunten aan te pakken. In de eerstvolgende voortgangsrapportage, voor de zomer, zal ik de Kamer daar graag nader over informeren.
Mevrouw Berndsen heeft gevraagd of het departement waar ik leiding aan geef, niet veel te groot is geworden en of de combinatie met het onderbrengen van de Nationale Politie bij dat departement achteraf gezien wel een goed idee was. Ik hoor die vragen wel vaker. Als je gaat praten met de mensen in het veld, met de Nationale Politie, met het Openbaar Ministerie en met de Raad voor de rechtspraak, dan zie je dat zij allemaal de meerwaarde zien van die combinatie. De aansturing van die drie organisaties en het feit dat er één keten is, vormen echt een grote meerwaarde voor de toekomst. Daarmee verwacht ik zelf veel meer te kunnen realiseren in de komende jaren.

De heer **Van Oosten** (VVD):
Ik heb een heel korte vraag, want dan hoef ik die niet naar de tweede termijn mee te nemen. Ik denk dat het goed is dat de Minister onderkent dat er kansen voor doelmatigheid liggen in het streven naar een nog betere gemeenschappelijke taal tussen politie en Openbaar Ministerie. De Minister gaf een aantal voorbeelden van manieren waarop er wordt gewerkt om dat te bewerkstelligen en om resultaten te boeken. Ik had de indruk dat de Minister refereerde aan bestaande initiatieven. Wordt er ook nagedacht over nieuwe, aanvullende maatregelen die hiervoor wellicht een toegevoegde waarde kunnen hebben?

Minister **Van der Steur**:

Het denken stopt natuurlijk nooit. We komen steeds tot de conclusie dat er dingen beter en anders kunnen. Dit is ook wel iets waar ik huiverig voor ben. We hebben een vrij ambitieus programma neergezet, dat dringend noodzakelijk was. Dat is nog niet af. Ik vind dat je er altijd erg voor moet oppassen dat je niet halverwege zegt dat je bij nader inzien dat en dat ook nog even kunt doen. Dat wil niet zeggen dat je moet stoppen met nadenken. Dat is de keerzijde van die medaille. Dan zeg je dat we hebben afgesproken om dat te doen, terwijl we allemaal al halverwege zien dat het beter anders kan. Daar kom ik zo nog op terug bij de herijking van de Nationale Politie. Als er nieuwe ideeën zijn om efficiënter en doelmatiger te werken, neem ik die uiteraard mee. Als een aanpassing noodzakelijk is, doen we dat. Maar we gaan nu nog geen nieuwe ambities formuleren, want ik denk dat ook hier geldt dat je binnen de bestaande afspraken resultaat moet laten zien. Dat kan en dat gebeurt ook elke dag.

De heer **Van Oosten** (VVD):
Duidelijk. Ik snap dat de Minister zegt dat we eerst het huidige werk moeten afronden. Ik denk dat dit een heel goede zaak is. Ik wil me daar helemaal niet tegen verzetten. Ik markeer ook dat hij zegt dat er wel ruimte wordt geboden wanneer er nieuwe gedachten opkomen, ook binnen de organisaties zelf, om deze een plek te geven in het beleid. Het gaat mij erom dat er kritisch naar gekeken moet worden als er kansen zijn om een bijdrage te leveren om de doelmatigheid te verbeteren, in lijn met de winstwaarschuwing van de heer Bolhaar.

Minister **Van der Steur**:
Dit is een terechte opmerking. U zult zich kunnen voorstellen dat de voorzitter van het College van procureurs-generaal en ikzelf met grote regelmaat met elkaar spreken over van alles, maar ook over deze aspecten. Dat gebeurt in goed onderling overleg.
Dan kom ik op de vragen die over de rechtspraak zijn gesteld. De heer Recourt heeft een vraag gesteld over mediation in het strafrecht. Zoals hij weet, ben ik daar een groot voorstander van. Hij was bezorgd over de financiering van de tussenperiode. Er is voorzien in budget om de praktijk die in de pilot werd uitgevoerd, voort te zetten totdat besluitvorming over het project als zodanig heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de evaluatieonderzoeken. Er is overleg over met het Openbaar Ministerie en met de rechtspraak. Ik zal de Kamer daarover informeren, als daar uitkomsten van zijn.
De heer Recourt heeft gevraagd of de werkvoorraad van civiele zaken oploopt, terwijl de instroom lager is. Volgens de informatie uit het jaarverslag van de Raad voor de rechtspraak is er geen sprake van oplopen van de werkvoorraad. Eind 2014 was de werkvoorraad met 6% afgenomen ten opzichte van het jaar daarvoor. In civiele kantonzaken nam de werkvoorraad ook af, maar bij familiezaken nam de werkvoorraad aanzienlijk toe. Misschien verwees de heer Recourt daarnaar. Deze steeg zelfs met 21%, maar de instroom van die zaken steeg ook met 21%. Die stijging betrof vooral de bewindzaken van meerderjarigen. In gesprekken met de Raad voor de rechtspraak in de afgelopen tijd heb ik wel het signaal gekregen dat de zaken relatief ingewikkelder worden en dat deze ook meer tijd, kennis en kunde vergen van de rechtspraak. Daar wordt ook op geanticipeerd door de rechtspraak. Dat signaal is zeker juist.
Mevrouw Berndsen heeft gevraagd hoe de financiering van de rechtspraak in elkaar steekt en of daar zorgen over zijn. Ik heb daar een heel lang, vooral technisch verhaal over, maar ik wil deze vraag tegelijk met die van de heer Oskam beantwoorden. De rechtspraak wordt gefinancierd via een zogenaamd p x q-systeem. Dat betekent dat de verwachte productie wordt begroot aan de hand van een vast bedrag per zaak. Ik heb al eerder gezegd dat dit vaste bedrag per zaak in de toekomst steeds moet worden herijkt. Daarover voeren wij regelmatig onderhandelingen, bijvoorbeeld

omdat zaken steeds ingewikkelder worden terwijl het aantal eenvoudige zaken afneemt, bijvoorbeeld op strafrechtgebied, dankzij het ZSM-stelsel. De Raad voor de rechtspraak beschikt over reserves. Daarmee kom ik bij de vraag van de heer Oskam. Die reserves moeten primair worden gebruikt om eventueel tegenvallende kosten van de reorganisatie te dekken. Het zou kunnen dat de Raad voor de rechtspraak in de toekomst geen reserves meer heeft. Dan zal dat uiteraard zichtbaar worden in de begroting van de Raad voor de rechtspraak en dan zal ik dat met de Raad voor de rechtspraak bespreken. Dat zal voor de eerste keer plaatsvinden bij de begrotingsonderhandelingen over 2016.

Dan kom ik bij de vragen over preventie en criminaliteit. De heer Oskam heeft terecht gesproken over de dalende bereidheid om aangifte te doen. Aan het begin van mijn ministerschap hebben wij daar heel kort over gesproken. Er zou onderzoek naar worden gedaan. Je moet je als Minister zorgen maken als de aangiftebereidheid lijkt af te nemen. Mevrouw Kooiman en mevrouw Berndsen hebben hier ook over gesproken. Dan bestaat het risico dat je niet weet of de cijfers wel kloppen met wat zij weergeven. In een eerder AO heb ik toegezegd dat ik dat zou laten onderzoeken. Dat onderzoek loopt nog. Uiteraard zal ik de Kamer over de uitkomsten daarvan berichten. Dat zal in het najaar zijn.

Ik wijs erop dat internetaangifte openstaat voor strafbare feiten zonder opsporingsindicaties. Dat zijn zaken waarbij de kans dat eventuele daders worden opgepakt, uiterst gering is. Dat gaan we wel veranderen, omdat er met het wetsvoorstel over elektronische processtukken uitbreiding zal komen naar delicten met opsporingsindicaties, zodat mensen ook bij zwaardere delicten heel makkelijk aangifte kunnen doen.

Er is terecht gevraagd naar het ophelderingspercentage van gemiddeld 25. Daarover moeten we altijd even zorgvuldig zijn. Het ophelderingspercentage in Nederland is gemiddeld 25. Dat betekent dat ik als Minister van Veiligheid en Justitie moet toegeven dat de kans dat een dader van bijvoorbeeld een fietsendiefstal wordt gepakt, nog aanzienlijk lager is dan 25%. Ik weet het niet, maar ik durf het percentage ook bijna niet te noemen, omdat ik weet dat het zeer gering zal zijn. Tegelijkertijd geldt dat voor geweldsdelicten en zeker voor levensdelicten het ophelderingspercentage heel hoog is. Over zware, high-impact crimes heb ik de Kamer recentelijk apart geïnformeerd. Op dat gebied worden zeer goede resultaten geboekt. Die zijn ook steeds stijgende vanwege de maatregelen die wij hebben genomen.

Eén ding is zeker: ook ik als Minister van Veiligheid en Justitie vind dat de pakkans en het ophelderingspercentage moeten worden verhoogd. Dat is de hele basis voor alles wat we met de politie en het Openbaar Ministerie doen. We werken voortdurend aan de verbetering van de opsporing en de vervolging van misdrijven. Daarbij ligt de focus op de high-impact crimes en cyber crime, waarvoor de Staatssecretaris verantwoordelijk is, en op de georganiseerde criminaliteit, waarover we gisteren uitgebreid hebben gesproken. De verhoging van het ophelderingspercentage is ook een expliciete doelstelling in de Veiligheidsagenda 2015–2018. Dat is het uitgangspunt van het beleid.

Mevrouw Helder heeft gewezen op de cijfers over woninginbraken. Zij vroeg hoe het zit met de stijging van het aantal inbraken in schuurtjes en vakantiewoningen. Mevrouw Helder heeft gelijk dat de cijfers laten zien dat er gelukkig een spectaculaire daling is bij het aantal inbraken in wat wij noemen de primaire woningen, dus de woonhuizen van mensen. Ben ik daar tevreden mee? Het antwoord is nee, want er wordt nog steeds veel te veel ingebroken in Nederland. We zien wel een duidelijke verschuiving naar de secundaire woningen, zoals dat in jargon wordt genoemd, namelijk de schuurtjes en vakantiewoningen. Dat is begrijpelijk, want de preventie bij schuurtjes en vakantiewoningen is aanzienlijk minder. Dat laat ook weer zien dat preventie van groot belang is. Je kunt niet anders dan concluderen dat de preventie goed functioneert.

Hoe je het ook wendt of keert, het gaat beter. Het succes van de aanpak bestaat uit twee delen. Enerzijds is er de gerichtheid op preventie en de rol die de overheid daarin heeft. Anderzijds hebben wij de focus gelegd op het voorkomen van inbraken. Als er een inbraak plaatsvindt, moeten de daders effectief worden opgepakt. Dat gebeurt gelukkig ook steeds beter.
Dan kom ik bij het onderwerp fraude. Er zijn meerdere vragen over gesteld. Misschien is het goed dat ik uitleg hoe die coördinerende rol van mij als fraudecoördinator functioneert. De coördinatie en de sturing van de fraudeaanpak verlopen via de ministeriële commissie, die onder het voorzitterschap staat van de Minister-President. We hebben vastgesteld dat een fraudecommissaris die geen bevoegdheden heeft zoals de Minister die heeft, geen toegevoegde waarde zou moeten hebben. Laat ik het zo formuleren. Mijn coördinerende rol houdt in dat ik ervoor zorg dat we het tempo vasthouden en dat nieuwe knelpunten steeds worden opgepakt. De commissie komt ook met regelmaat bij elkaar en kijkt naar die aspecten die samenhangen met ons fraudebeleid. Dat betekent onder andere dat we een focus hebben op fraudebestendige regelgeving.
De Rekenkamer zegt hierover dat er nog wel wat extra's kan gebeuren. Dat herken ik en dat zal ook gebeuren. De heer Van Oosten zegt terecht dat dan ook de kennis van de uitvoerders gebruikt moet worden. Maak geen beleid van bovenaf, vanuit de ivoren toren, maar vraag hoe het in de praktijk werkt en baseer daar je beleid op. Dat herken ik heel goed. Ook mevrouw Kooiman en mevrouw Berndsen merkten dit op. Dat is ook de basis van het actieplan dat al in 2013 is gemaakt. Sinds vorig jaar zijn er afspraken gemaakt over de manier waarop de zogenaamde bestuurlijke signalen vanuit de praktijk door ministeries worden opgevolgd. Ik weet dat sommige leden het vervelend vinden als ik dit zeg, maar een kaderwet gegevensuitwisseling zal heel belangrijk worden. Deze maakt het mogelijk om op een verantwoorde manier, met respect voor de bescherming van de persoonlijke leefomgeving van mensen, meer informatie uit te wisselen. Die informatie-uitwisseling is nodig, zoals, meen ik, de heer Van Oosten ook memoreerde, om effectiever op te kunnen treden bij de aanpak van fraude. Hoe je het ook wendt of keert, je zult meer koppelingen moeten maken tussen bestanden om de trends te kunnen zien. Een heel succesvol voorbeeld is het project Radar, waar we het gisteren over hadden. Dit maakt koppelingen met onder andere het Handelsregister en gaat daar op een intelligente manier mee om. Datzelfde systeem moet ook anders worden toegepast, maar daarvoor zul je eerst een wettelijk kader moeten hebben.
Subsidiefraude heeft de verhoogde aandacht van het kabinet en dat is dus niet pas sinds het artikel in NRC Handelsblad. In de fraudebrief van 2014 is al aangegeven dat mogelijke risico's op fraude met rijkssubsidies scherper in beeld worden gebracht. Dat traject is in volle gang en ziet ook op de technische mogelijkheden die we al hebben om potentiële fraudeurs te detecteren en uit te sluiten. We kunnen natuurlijk al heel veel, maar we bekijken ook wat we nog meer kunnen doen en wat er nog beter kan.
In de fraudebrief van dit najaar zal ik aangeven wat de resultaten zijn van de nadere analyse en welke aanvullende maatregelen nog kunnen worden genomen. In opdracht van de ministeriële commissie is er ook een risicoanalyse gemaakt. Die heeft potentiële risico's aan het licht gebracht. Op dit moment wordt rijksbreed onderzocht of, en zo ja in hoeverre, die risico's zich ook werkelijk voordoen. Dat moet dus eerst nog blijken. Het belangrijke van het rapport is dat we hebben gezegd dat we open moeten bekijken waar de risico's zitten. Daar is ook over gerapporteerd in de media. Vervolgens moet bekeken worden of die risico's zich ook voordoen. Dit zal zich overigens niet in de openbaarheid afspelen, want daarmee maken we ons extra kritisch.
De heer Van Oosten heeft Kamervragen gesteld over het krantenartikel, onder andere over het computersysteem bij de overheid. De antwoorden op die vragen zal ik op zo kort mogelijke termijn naar de Kamer sturen. Dit

thema wordt overigens ook proactief opgepakt in de ministeriële commissie.
Ik kom bij de vragen van mevrouw Berndsen en de heer Recourt. Die vragen heb ik in zekere zin al behandeld. De Rekenkamer heeft mij gevraagd om de effecten van het fraudebeleid inzichtelijker te maken. Mevrouw Berndsen en de heer Recourt hebben gevraagd welke effectengegevens ik dan in ieder geval wil presenteren. De rijksbrede aanpak van het kabinet is er vooral op gericht om fraude te voorkomen en de overheid beter te wapenen tegen die fraude. Dat actieprogramma is in volle uitvoering. Het is best lastig om in concrete getallen uit te drukken hoeveel fraude er door de genomen maatregelen voorkomen is, omdat de precieze omvang van fraude ook moeilijk vast te stellen is. Het zal heel lastig zijn om kwalitatieve effectgegevens te geven, maar ik heb al gezegd dat ik de aanbevelingen overneem. Ik ga er dus wel naar kijken en als het kan, zullen we het uiteraard doen. We halen wel actief signalen op uit de uitvoering. Op die manier zorgen we ervoor dat nieuwe frauderisico's in zicht komen. In de voortgangsrapportage zal ik er meer over kunnen berichten.
Mevrouw Helder heeft een vraag gesteld over fraude bij DJI, maar ik denk dat de Staatssecretaris daarop zal ingaan. Nee, ik hoor nu dat de Staatssecretaris hier niet op zal ingaan, want de fraude was niet bij DJI, maar bij het Openbaar Ministerie. Dit betreft het antwoord op de schriftelijke vraag nr. 116 van de Kamer. Het ging niet om DJI maar om het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming. Het ging om een overtreding van de interne regels, twee keer het gebruik van een dienstauto voor privédoeleinden en een onjuiste registratie van de kilometers die daarmee samenhing, en één keer het in naam van de organisatie laten afhandelen van een privéaangelegenheid van enkele duizenden euro's. In het laatste geval is contact geweest met de Nationale Politie, maar er is besloten om geen aangifte te doen. Mevrouw Helder vroeg waarom er geen aangifte is gedaan, maar daar moet ik nu het antwoord op schuldig blijven. Aan het einde van deze termijn probeer ik deze vraag te beantwoorden en anders doe ik het in de tweede termijn. Het lijkt mij namelijk een terechte vraag. Mevrouw Helder zegt terecht dat er aangifte van fraude gedaan moet worden als dit mogelijk is, tenzij je op een andere manier, intern, orde op zaken stelt.
De vraag van de heer Van Oosten over de koppeling van ICT-systemen heb ik beantwoord. Hij heeft ook een vraag gesteld over witwassen, naar aanleiding van een interview met de directeur van de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst, de FIOD. Hoe staat het met de aanpak? Gaat het allemaal wel goed, zo vroeg de heer Van Oosten. Laat ik beginnen met het nuanceren van het beeld dat het niet zo goed zou gaan met de aanpak van witwassen. Nederland voldoet volledig aan de aanbevelingen van de FATF (Financial Action Task Force). Het aantal witwaszaken dat wordt aangepakt, is zeer hoog. Het crimineel vermogen dat jaarlijks wordt afgepakt, neemt ook steeds verder toe. Het bedrag is bekend: in 2014 was dat 136 miljoen. Ik verwacht dat dit in het komende jaar minstens zal worden geëvenaard. Daar heb ik goede hoop op. De Rekenkamer heeft echter terecht gewezen op het ontbreken van inzicht in de effectiviteit van de inzet in de keten. Daarom is er in het afgelopen jaar een witwasmonitor ontwikkeld, om inzicht te krijgen in de precieze activiteiten van verschillende partijen op het terrein van witwasbestrijding en de effectiviteit van het witwasbeleid. De monitor wordt binnenkort gepubliceerd en de resultaten zullen, uiteraard voorzien van een beleidsreactie, na het zomerreces met uw Kamer worden gedeeld.
Er zijn ook voorbereidingen getroffen om een national risk assessment op het gebied van witwassen uit te voeren. Deze wordt naar verwachting in 2016 opgeleverd.
Deze maand wordt in Europa de vierde Europese Antiwitwasrichtlijn vastgesteld. Onderdeel van deze richtlijn is het opzetten van een

zogenaamd UBO-register (ultimate beneficial owner), dat ook op verzoek van uw Kamer in de richtlijn is opgenomen. Bovendien is op nationaal niveau een conceptwetsvoorstel Aanpassing witwaswetgeving in voorbereiding, waarin de delictsomschrijving voor witwassen wordt aangepast. Dat ligt nu bij de Raad van State en zal onmiddellijk daarna ook worden ingediend bij de Tweede Kamer. Een aantal leden van uw Kamer heeft om dit wetsvoorstel gevraagd, omdat als gevolg van een aantal uitspraken, onder andere van de Hoge Raad, was gebleken dat er volgens de jurisprudentie te weinig wettelijke grondslag was om enorme bedragen contact geld die worden aangetroffen en niet verhuld worden – zo staat het in de wet – dus niet verheimelijkt of verborgen worden, maar gewoon in een koffer zitten of in een valse bodem onder in een koffer, als witwasgeld aan te merken. In een aantal gevallen kon dit geld niet worden ontnomen en moest het dus weer worden teruggegeven. Om een eind te maken aan die situatie is dit op uitdrukkelijk verzoek van de zijde van uw Kamer – ik meen met name op verzoek van een voormalig woordvoerder van de VVD-fractie – aangepast.
In september hebben we een algemeen overleg over witwassen en dan ga ik graag verder en dieper op deze zaak in. Daarmee ben ik genomen aan het eind van het onderwerp «fraude».

De heer **Van Oosten** (VVD):
Ik kom even terug op subsidiefraude. De Minister is er in zijn beantwoording op ingegaan. Ik begrijp dat dit onderwerp wordt meegenomen in de ministeriële commissie die in het bijzonder ziet op de aanpak van fraude; waarvoor dank. We worden erover gerapporteerd. De Minister legt een relatie met de kaderwet gegevensuitwisseling. Ik had het er zelf ook over. Die wet is nodig om tot een koppeling van systemen te komen. Als het gaat om de koppeling van computersystemen binnen de rijksoverheid zelf, dus tussen departementen, met als doel om subsidiefraude tegen te gaan, dan spreken we toch over dezelfde juridische entiteit? Dan zou zo'n wet op dit moment toch niet een belemmering moeten vormen om zo'n koppeling al tot stand te brengen? Of zie ik iets over het hoofd?

Minister **Van der Steur**:
Laat ik vooropstellen: binnen de bestaande mogelijkheden moet je alles doen wat je kunt. Dat is heel simpel. We lopen echter nu al op een aantal punten tegen de beperkingen van de wetgeving aan. Voor een aantal punten is dat heel terecht. Daar moet je ook heel zorgvuldig naar kijken. Voor een aantal punten is het volgens mij geen bezwaar om het zo snel mogelijk aan te passen. Ik vind dat je de grenzen moet opzoeken van wat er kan, zonder dat je over die grenzen heen gaat en iets doet wat eigenlijk niet mag. Ik weet wel dat men echt tegen die grenzen aanloopt. Als je binnen de bestaande mogelijkheden een koppeling kunt maken, moet je dat zeker doen. Ik verwacht overigens niet dat dit kritiekloos kan gebeuren, ook niet in de Kamer, maar ik denk wel dat je het verplicht bent aan de samenleving om die koppeling te maken waar dat mogelijk is.

De heer **Van Oosten** (VVD):
Met dat laatste ben ik het graag eens, maar ik markeer het zo specifiek, omdat ik denk dat zo'n kaderwet gegevensuitwisseling in het bijzonder ziet op het koppelen van gegevens tussen verschillende instanties. Dat is wat ik voor ogen heb. Hier hebben we het wel over dezelfde juridische entiteit. De Minister heeft een duidelijk antwoord gegeven. Er wordt kritisch naar gekeken. Als er een mogelijkheid is om de fraude met subsidiegelden aan te pakken door zo'n koppeling teweeg te brengen, moeten we dat niet nalaten. Dat is mijn oproep.

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):

De Minister gaf aan dat het niet voor het eerst geconstateerd is in NRC Handelsblad. Dat klopt, want het Openbaar Ministerie heeft al eerder analyses gemaakt en gewaarschuwd voor de wijze waarop gewerkt wordt met onder andere subsidies. Nu zegt de Minister dat hij als coördinerend Minister de zaak prima afkan, maar hoe kan het dan dat de zaak niet echt verbeterd is? Waar zit dan die doorzettingsmacht van de Minister? Laat ik hier maar gelijk mijn tweede interruptie aan vastknopen. Waarom wil de Minister niet aan een fraudecommissaris die juist voor hem het coördinerende werk kan uitvoeren, tenzij die fraudecommissaris doorzettingsmacht heeft?

Minister **Van der Steur**:
Ter vermijding van misverstanden: de Algemene Rekenkamer zegt dat onvoldoende inzichtelijk gemaakt kan worden wat het effect is van het beleid. Dat is iets anders dan dat het beleid niet zou werken. We zien dat er veel meer focus komt op fraude. Men is zich veel meer bewust van fraude. Mijn rol als coördinerend Minister is niet om maatregelen te nemen in plaats van collega-ministers. Mevrouw Berndsen zegt dat ik doorzettingsmacht heb. Die heb ik niet. Ik zorg ervoor dat iedereen binnen het kabinet zijn eigen verantwoordelijkheid oppakt op het gebied van het voorkomen van fraude. In debatten over volksgezondheid is daar bijvoorbeeld uitgebreide aandacht voor geweest. Er is een enorme focus om fraude te voorkomen, ook binnen de Belastingdienst. Dat zijn de resultaten van de coördinerende rol die ik op mij heb genomen. In dat kader is het de vraag of een fraudecoördinator effectiever kan zijn dan een Minister die er rechtstreeks voor verantwoordelijk is. Dat heb ik al eerder met mevrouw Berndsen gewisseld. Ik spreek de ministers aan op hun verantwoordelijkheid in mijn coördinerende rol. Dat blijkt overigens niet moeilijk te zijn, want alle ministers hebben er groot belang bij dat fraude met openbaar geld effectief wordt aangepakt.
Er ligt nog één vraag van de heer Recourt die ik eigenlijk in het vorige blokje had moeten beantwoorden. Hij vroeg of er wat meer ambitie mogelijk is op het gebied van de ontnemingswetgeving. De heer Recourt zal begrijpen dat mijn ambitie op het gebied van ontneming grenzeloos is. Hoe meer er afgepakt kan worden van criminelen, hoe meer dat ook moet worden gedaan. Misschien mag ik de heer Recourt herinneren aan een recent bericht dat er in de zaak-Endstra 40 miljoen euro is ontnomen en dat er de afgelopen anderhalf jaar gigantische schikkingen zijn getroffen met een aantal bedrijven, waarin ook fikse bedragen zijn ontnomen.
Is dit dan het einde van de ambitie? Nee, zeker niet. Het is heel belangrijk dat we ons goed realiseren dat soms in heel kleine zaken ook moet worden ontnomen. Ik herinner mij de debatten die in de Kamer zijn gevoerd over het binnen het strafrecht mogelijk maken van een conservatoir beslag op vermogensbestanddelen van criminelen. De Kamer heeft toen voorgesteld om vooral bij first offenders, bij jonge criminelen, meteen de zichtbare vermogensbestanddelen af te pakken, ook al is het misschien maar heel klein. Het gaat misschien om een iPhone of om iets anders wat voor de betrokkene veel waarde heeft, zoals een scooter, of om andere vermogensbestandsdelen. Maar vergeet die niet, omdat die juist een maximale impact hebben om te laten zien dat kleine criminaliteit ook niet loont. Ik denk dat dit een belangrijk uitgangspunt is van het beleid zoals dat wordt gevoerd. Tegelijkertijd is het natuurlijk wel van belang dat met name ook bij de grote georganiseerde criminaliteit het uitgangspunt blijft dat misdaad niet mag lonen.

De heer **Recourt** (PvdA):
Die uitgangspunten delen we. Dat weten we, want we hebben het er vaker over gehad. Maar toch zijn de indicatoren niet heel positief. Er is sprake van een afname van de ontnemingsmaatregelen bij het CJIB. Het voorgenomen aantal ontnemingsmaatregelen van het CJIB was 1.335 en

het zijn er 1.181 geworden. Het crimineel vermogen wordt op 25 miljard geschat. Dan is een ambitie van 110 miljoen ook niet heel erg hoog. Nu snap ik wel dat je niet kunt zeggen: we doen 50% of zo. Dat is irreëel. Mijn vraag is, los van die gedeelde ambitie, of de Minister dan ook boter bij de vis gaat geven in de zin dat het beleid ook daadwerkelijk vormgegeven wordt.

Minister **Van der Steur**:
Ik aarzel een beetje. Er wordt ministers wel eens verweten dat ze te veel ambities neerleggen zonder dat ze die ook kunnen waarmaken. De heer Recourt kan zeggen «Minister, als u nu eens een stevige ambitie formuleert en u haalt die niet, dan zullen we zeggen: even goede vrienden, het was ook wel een heel stevige ambitie». Maar het kan ook zijn dat er dan een debat komt over de vraag: waarom hebt u die ambitie niet gehaald? Ik vind dus dat we realistisch moeten zijn. Ik stel vast dat we de afgelopen jaren de ambities steeds ruimschoots hebben overtroffen, maar dat komt ook door incidentele gevallen zoals de zaak-Endstra. Als die zich een jaar niet voordoen en ik de Kamer wel heel enthousiast heb voorgespiegeld dat ik mijn ambitie nog heb opgeschroefd, dan heb ik vervolgens met de partijen in de Kamer een debat over de vraag waarom die ambitie niet gehaald is. Ik heb liever een realistische ambitie die ik steeds overtref dan een ambitie die ik hoog opschroef en die ik vervolgens een jaar niet haal. Maar daarentegen, als ik met alle woordvoerders de afspraak kan maken dat ik dat op een andere manier aanpak en dat we elkaar na afloop feliciteren met het succes dat dan toch behaald is, dan kan ik dat misschien anders doen.

De heer **Recourt** (PvdA):
Je ziet inderdaad dat het succes vooral gebaseerd is op een aantal heel grote klappers. Dat maakt het kwetsbaar. Wat mij betreft, hoeft dat dan ook niet zozeer in de hoogte te zitten als wel in de aantallen. Ik heb er zelf voor gepleit dat het gaat om het beeld dat misdaad niet mag lonen. De overheid mag, wat mij betreft, soms zelfs meer aan een ontneming uitgeven dan wat zij eruit haalt. Dat kan het geval zijn bij jeugdige criminelen die scooters stelen of iets dergelijks. Ik zou dus veel meer afspraken over aantallen willen zien. Dan zijn die CJIB-maatregelen meer maatgevend dan een ambitie van 110, 120 of 130 miljoen.

Minister **Van der Steur**:
Ik heb op dit punt even geen verklaring voor die verschillen in de CJIB-cijfers. Dat was ook een prognose. Het kan best zijn dat er per saldo meer is binnengehaald met minder zaken, maar dat weet ik gewoon even niet. Ik probeer dat antwoord in tweede termijn te geven. Als we vandaag een tweede termijn halen! Als dat niet geval is, ben ik best bereid om daar nog even na het zomerreces een korte brief aan te wijden om inzicht te geven in die cijfers en de ambities op dat punt, als ik dat niet al opneem in de begroting van 2016.
Mevrouw Helder heeft gewezen op het jihadisme en het radicaliseringsbeleid. Ik weet dat de PVV-fractie vindt dat het misschien wel beter zou zijn om jihadisten niet te beletten om het land te verlaten, zodat ze geen gevaar meer vormen in Nederland. Ik ben het met haar eens dat een tegengehouden jihadist een gevaar kan zijn voor de Nederlandse samenleving. Dat is gewoon niet te ontkennen. Tegelijkertijd zijn we ook niet gediend van een uit het buitenland terugkerende jihadist die getraind is, die ervaring heeft met vuurwapens en explosieven, die een netwerk heeft om daaraan te komen en die ook mensen in zijn netwerk heeft die bereid zijn om soortgelijke acties te ondernemen. Dat zien we in Parijs, dat zien we in andere Europese landen. Het is dus, wat dat betreft, echt een beleid dat we op twee lijnen voeren. Aan de ene kant proberen we radicaliserende jongeren zo veel mogelijk tegen te houden en te deradica-

liseren. Aan de andere kant treden we keihard op tegen die mensen die terugkeren uit de landen met ervaringen en kennis die ze in sommige gevallen misschien wel en in heel veel gevallen ook niet verder hier in Nederland willen toepassen. Ik hoef volgens mij in dit wetgevingsoverleg niet uitgebreid op dat 38 puntenplan in te gaan. Dat kent mevrouw Helder net zo goed als ik.
Het Openbaar Ministerie heeft terecht ook gesignaleerd dat de dreiging van radicalisering toeneemt. Ik informeer de Kamer er regelmatig over dat er nog steeds sprake is van uitreizigers en dat er nog steeds grote risico's zijn. Een van de maatregelen die we daarop nemen en ook steeds verder uitbouwen, is het tegengaan van de komst van haatpredikers, hoewel we ons allemaal realiseren dat het door kanalen als Skype, YouTube en andere middelen nooit mogelijk zal zijn om haatpredikers volledig tegen te gaan. Het Openbaar Ministerie heeft 2,1 miljoen extra ontvangen voor de inzet van extra officieren van justitie op het gebied van jihadisme en radicalisering. Daarmee zal ook de extra benodigde inzet langdurig kunnen worden volgehouden.

Mevrouw **Helder** (PVV):
De Minister zegt dat een teruggekeerde jihadist ook gevaar oplevert en dat er daarom keihard tegen opgetreden wordt. Dat is gewoon dweilen met de kraan open. Je moet ervoor zorgen dat de kraan dicht is, dat iemand die ervoor gekozen heeft om zich aldaar bij de gewapende strijd aan te sluiten, niet meer het land in kan komen. Ik herhaal die vraag dus. Waarom is de Minister geen voorstander van administratieve detentie of het sluiten van de grenzen? Ik weet het: internationale regelgeving! We lezen vandaag dat Hongarije een hek plaatst. Ik bedoel maar: waar een wil is, is een weg.
Er is nog een ander punt: het ervoor zorgen dat haatimams het land niet inkomen. We weten allemaal dat Minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft gezegd dat er een lijst wordt aangelegd. Hij zei eerder dat die lijst er al was. Die lijst is er echter nog helemaal niet. Ik vraag daarom aan deze Minister, hoe hij dan meent ervoor te kunnen zorgen dat die haatimams het land niet binnen kunnen komen.

Minister **Van der Steur**:
Ik denk dat het niet goed is om mij er, in de aanloop naar het AO over jihadisme dat binnenkort plaatsvindt, toe te laten verleiden om het hele beleid uit te leggen. Als mevrouw Helder het niet erg vindt, neem ik haar vragen alvast mee naar dat algemeen overleg. Mevrouw Helder verwijst al naar de afspraken die wij in Schengenverband hebben gemaakt. Het gaat om de buitengrens, en niet om de binnengrens. Haar verzoek tot het sluiten van de grens is dus niet in overeenstemming met het beleid dat wij voeren. Tegelijkertijd wordt er alles aan gedaan om het risico van terugkeerders te minimaliseren. Als wij kunnen bewijzen dat zij zich schuldig hebben gemaakt aan oorlogsmisdrijven of andere misdaden tegen de menselijkheid, dan worden zij in Nederland gewoon vervolgd en vastgezet. We hebben geen gelegenheid binnen ons wetstelsel om mensen van wie we niet kunnen bewijzen dat ze iets crimineels hebben gedaan, preventief in de gevangenis te zetten. Dat is niet het uitgangspunt van onze samenleving. Ik begrijp wel dat die behoefte bij de PVV bestaat, maar ik zie daar vooralsnog weinig steun voor bij de overige partijen in de Tweede Kamer.
Ik kom op mijn een-na-laatste onderwerp: de Nationale Politie. Er zijn veel vragen over gesteld en er zijn zorgen geuit over de vorming van de Nationale Politie. Wij zullen daar na het zomerreces een zonder enige twijfel goed maar ook lang debat over voeren naar aanleiding van het herijkingsplan dat ik de Kamer in het reces hoop toe te sturen.

Mevrouw **Kooiman** (SP):

Wij kijken elkaar hier als oppositiepartijen even stevig in de ogen. Minister Opstelten heeft immers destijds beloofd dat wij het herijkingsplan in juni zouden krijgen. Wat zijn de beloften van deze bewindspersonen dan nog waard?

Minister **Van der Steur**:
De heer Opstelten gaat uiteraard over zijn eigen beloften en toezeggingen. Ik heb vanaf het moment dat ik hier kwam, gezegd ik mijn uiterste best zou doen om het herijkingsdocument voor de zomer naar de Kamer te sturen. Ik heb er toen bij gezegd – u kunt dat nakijken in de Handelingen – dat ik een draagvlak zeer belangrijk vond en derhalve ruim de tijd wilde nemen om ervoor te zorgen dat dat draagvlak voor dat herijkingsdocument er ook daadwerkelijk is. De Kamer zal begrijpen dat het draagvlak er niet alleen moet zijn bij de Nationale Politie zelf, de politiechefs, de korpsleiding, mijn departement en het Openbaar Ministerie, maar ook bij de regioburgemeesters en het lokaal gezag. Dat is een enorm proces. Daar zit ik middenin. Dat doe ik met veel enthousiasme. Er is ook nog een werkgroep van burgemeesters aan de slag om daar een bijdrage aan te leveren. Daarnaast overleggen we met de commissie van toezicht, met een review board binnen het kader van de Nationale Politie en uiteindelijk zal ik ook spreken met de politiebonden. Ik streef ernaar om ervoor te zorgen dat ik een deugdelijk document naar de Kamer kan sturen met een zo breed mogelijk draagvlak. Het ziet ernaar uit dat ik het, onder andere vanwege die laatste eis van het draagvlak, niet voor elkaar krijg om dat voor het begin van het reces aan de Kamer te zenden. Dat wil niet zeggen dat ik niet mijn uiterste best doe om dat dan alsnog zo snel mogelijk naar de Kamer te sturen. De Kamer heeft echter meer aan een herijkingsdocument dat op instemming en draagvlak van alle betrokken partijen kan rekenen, dan aan een document dan ik wel vroegtijdig naar de Kamer stuur maar waar vervolgens later van blijkt dat er geen draagvlak voor is. Dan doe ik mijn werk als Minister niet goed. Dat is één van de uitgangspunten: dat ik mijn werk op dit punt als Minister uitstekend probeer te doen.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Dan leer ik nu dus ook dat als het kabinet iets belooft, ik naar die belofte kan fluiten. De ministers spreken altijd met één mond en altijd namens het kabinet. Het is dus erg jammer. Dat betekent ook dat de media een uitgelekt rapport hebben, dat burgemeesters een uitgelekt rapport hebben maar dat de Kamer in het ongewisse blijft. Sterker nog, de mensen op de werkvloer weten helemaal niet waar ze nu aan toe zijn. Er hangt wel een bezuiniging van 0,5 miljard boven de markt, maar men weet totaal niet wat voor consequenties dat heeft voor de werkvloer. Zo wil de Minister een heel reces politieagenten in onzekerheid houden. Dit is niet onze keuze. Ik vind dit niet juist.

Minister **Van der Steur**:
Op drie punten is de bijdrage van mevrouw Kooiman niet helemaal juist. Ten eerste, er hangt geen bezuiniging van 500 miljoen boven de Nationale Politie. Die is heel lang geleden in overleg met de Kamer voor de politie als taakstelling afgesproken. Dat is dus niet iets nieuws. Dat weet iedereen. Ten tweede, ik heb niet gezegd dat het document pas aan het eind van het reces wordt toegestuurd. Dat wordt al eerder toegestuurd. Ik realiseer me overigens wel dat het per saldo niet veel uitmaakt. Ik vind een draagvlak essentieel. Het kan zijn dat mevrouw Kooiman liever een document heeft dat niet gedragen wordt door bijvoorbeeld de werkvloer en door de politiechefs. Dat is immers de consequentie. Mevrouw Kooiman zegt: de Minister moet het document sturen op de dag dat de toezending daarvan is toegezegd, ongeacht of het nu gedragen wordt of niet. Zo'n Minister ben ik niet. Als mevrouw Kooiman het mij kwalijk

neemt dat ik probeer mijn werk zorgvuldig te doen, in het belang van de Nationale Politie en met name in het belang van de werkvloer, dan zal ik dat verwijt maar als een compliment aanvaarden.
Voorzitter. Ik kijk even naar de klok. Ik heb 30 pagina's tekst over de Nationale Politie en zal proberen of ik de essentie daaruit kan halen, met het risico dat mij verweten wordt niet overal antwoord op te geven.
De herijking van het realisatieplan is een voorbeeld waaruit blijkt dat ook de Minister van Veiligheid en Justitie realistisch is. Mijn voorganger heeft aan het einde van 2014 dan ook al aangekondigd dat een herijking noodzakelijk was. Daarmee is niet de reorganisatie van de Nationale Politie mislukt, zeker niet, maar daarmee is er absoluut nu wel de noodzaak om te kijken welke prioriteiten op welke wijze in welke tijd en in welke volgorde worden gedaan. Dat zal ook de essentie van het herijkingsdocument zijn. Daarover kom ik natuurlijk graag met de Kamer te spreken als dat er eenmaal is.
De heer Oskam heeft gevraagd of ik het signaal uit de enquête van de Nederlandse Politiebond die is gepresenteerd in Nieuwsuur, serieus neem. Ook mevrouw Kooiman heeft daarnaar verwezen. Ik denk dat de korpschef daar al duidelijk op gereageerd heeft. Hij heeft zijn zorg uitgesproken. Voor mij was het resultaat van de enquête ook niet nieuw. Ik spreek zelf dagelijks met politieagenten. Ik heb de gewoonte om als ik ergens wandel – en dat doe ik veel – ook met de agenten daarover te spreken. Zo heb ik ook recentelijk de overeenstemming die ik met de politiebonden heb bereikt over 0,8% loonsverhoging voor 2015 als eerste kunnen meedelen aan twee agenten die de bewaking van het Ministerie van Algemene Zaken op zich namen.
Ik kan niet anders zeggen dan dat de zorgen binnen de Nationale Politie groot zijn en dat ik die herken en ook begrijp. De reorganisatie vraagt veel van onze mensen en de onzekerheid die daarmee samenhangt, leidt ertoe dat er veel zorgen bij de mensen zijn. Ik noem met name ook het ingewikkelde proces van het functiegebouw, dat overigens geen deel uitmaakte van de reorganisatie maar er wel mee samenhangt en al eerder was afgesproken. Dat weet mevrouw Kooiman als geen ander. Daarom is er ook dringend behoefte aan een herijkingsplan dat ook duidelijkheid biedt voor de mensen op de werkvloer. Daarom is het ook zo'n ingewikkeld document: omdat iedereen er datgene in moet vinden waar hij of zij vanuit zijn of haar bevoegdheid of verantwoordelijkheid behoefte aan heeft. Ik ben overigens trots op de resultaten die de Nationale Politie heeft bereikt en op de tevredenheidscijfers van de burgers over de Nationale Politie. Dat mogen wij ook niet onder stoelen of banken steken. Er zijn meer enquêtes geweest, onder andere die van mevrouw Kooiman die al in een eerder stadium is gedaan. Maar ook het Platform Bezorgde Dienders heeft een handtekeningenactie op poten gezet. Daar neem ik allemaal kennis van. Ik neem dat ook mee in het beleid zoals ik dat voer.
De heer Recourt heeft aandacht gevraagd voor het feit dat politiemensen zich ondergewaardeerd voelen. Ik herken dat. Tijdens de nationale demonstratie heb ik een toespraak gehouden die – ik zeg dat er in alle eerlijkheid bij – op weinig enthousiasme kon rekenen. Ik zei dat ik heel veel begrip had voor de eisen en verzoeken van de zijde van de Nationale Politie, maar dat ik gezien mijn begroting niet in de gelegenheid ben om aan die eisen tegemoet te komen. Die boodschap was voor de agenten heel lastig, zoals ook blijkt uit de aangrijpende brief die mevrouw Kooiman heeft voorgelezen. Ik heb er heel veel begrip voor, zoals in de organisatie ook duidelijk is. Men realiseert zich dat het geen onwil is, maar onvermogen om te doen wat ik vind dat zou moeten gebeuren.
Waardering gaat om meer dan loon alleen. Het gaat ook om een verantwoorde omgang met werk- en rusttijden en een goede wijze van het organiseren van zorg en nazorg, maar bovenal om goed materieel. Ik snap dat er op die terreinen forse investeringen zijn gedaan. Er zijn werkzeker-

heidsgaranties gekomen. Ik noem het PTSS-beleid. Ik noem het nieuwe vuurwapen en het nieuwe uniform. Daar wordt verder in geïnvesteerd.
Mevrouw Helder, mevrouw Kooiman en de heer Recourt hebben gevraagd hoe het staat met de cao-onderhandelingen. In goed overleg ben ik met de politievakbonden tot overeenstemming gekomen over de uitkering van 0,8% loonsverhoging over 2015. Er is voorzichtig overleg over een nieuwe cao, maar dat is lastig, omdat ik niet a priori kan zeggen dat ik beschik over een zak met geld. Ik kan daar op dit moment geen conclusies aan verbinden, maar als ik dat wel kan doen, zal ik de Kamer daar onmiddellijk over informeren. Dat geldt overigens ook voor het cao-overleg dat collega Blok en collega Plasterk voeren in het kader van de rijks-cao en mijn collega Hennis in het kader van de defensie-cao.
Mevrouw Kooiman en mevrouw Helder vroegen hoe ik de bonden tegemoet ga komen om het cao-overleg voort te zetten. Er zijn natuurlijk altijd aanknopingspunten, zoals ik al heb geschreven in mijn brief van 6 maart. Verder doe ik natuurlijk geen uitspraken over lopende onderhandelingen.

De **voorzitter**:
Ik vraag de Minister zijn eerste termijn af te ronden, omdat er in tweede termijn ook moties moeten kunnen worden ingediend.

Minister **Van der Steur**:
Er is zorg over het ziekteverzuim bij de politie. Dat kan niet rechtstreeks worden toegeschreven aan de reorganisatie, maar ik sluit ook niet uit dat het goed zou zijn voor het welzijn van de politieman en -vrouw op de werkvloer als de reorganisatie afgelopen is en er overeenstemming is over een nieuwe cao.
De heer Oskam vroeg naar de politievrijwilligers. Wij hebben de doelstelling verschoven naar eind 2016. Dit is echt iets waaraan ik prioriteit geef bij de reorganisatie. In de herijking zal de ambitie van 5.000 vrijwilligers ook nog een keer tegen het licht worden gehouden.

De heer **Oskam** (CDA):
Dat is nu net het probleem. Het is vier jaar geleden beloofd en het wordt nu weer opgeschoven. Ik begrijp de reorganisatie van de politie, maar het is een kwestie van het vrijstellen van een aantal mensen hiervoor en het serieus nemen van het probleem. Vrijwilligers stoppen ermee. Ik krijg allemaal berichtjes van vrijwilligers binnen die zeggen dat zij gestopt zijn of ermee willen stoppen. Ik zou tegen de Minister willen zeggen: neem het serieus, schuif niet alles op de lange baan, maar maak gewoon mensen vrij die niet de straat op hoeven. Er zijn genoeg commissarissen die nu thuis zitten, omdat zij op een zijspoor zijn gezet. Zet die mensen op die vrijwilligers.

Minister **Van der Steur**:
«Maak gewoon mensen vrij» is in het kader van het Nationale Politie een vrij lastige opdracht. Dat begrijpt de heer Oskam ook. Ik heb zijn pleidooi goed gehoord. Als ik de paragraaf over politievrijwilligers in het herijkingsdocument lees, zal ik daaraan denken.
De heer Oskam heeft ook gerefereerd aan het huisvestingsplan. Voor dat plan wordt tien jaar de tijd genomen in nauw overleg met lokaal bestuur en medezeggenschap. Dat betekent ook dat er zeer zorgvuldig wordt omgegaan met het sluiten van bureaus. Dat zal alleen gebeuren als het niveau van de dienstverlening dat toelaat.
De heer Oskam heeft gevraagd naar de administratieve lasten. Daarover zal ik rapporteren in het kader van de herijking.
Over het half miljard bezuiniging heb ik al gesproken. Dat is de taakstelling die op de Nationale Politie rust.

Mevrouw Helder heeft gevraagd naar de stopformulieren. De proef daarmee is beëindigd. De resultaten worden bekeken.
Aan mevrouw Helder heb ik eerder uitgelegd welke afspraken ik gemaakt heb in het kader van de politie in Limburg. De basiscapaciteit is toegezegd conform afspraak. De korpsleiding werkt daar nu aan.
Mevrouw Helder heeft een vraag uit het AO van gisteren herhaald. Ik verwijs haar graag naar het verslag van dat AO.
Het capaciteitsprobleem bij het NFI is een punt van zorg. Tijdens het algemeen overleg daarover heb ik gezegd dat buitenlandse onderzoeksinstituten alleen gebruikt worden voor bijzondere expertise in het kader van de MH17. Er is nog steeds een bedrag beschikbaar van de zogenaamde Winsemiusgelden. Op verzoek van de Kamer zijn die ter beschikking gesteld van externe onderzoeksinstituten. Daarnaast liggen er duidelijke afspraken met het NFI om ervoor te zorgen dat alle belangrijke kwesties altijd worden aangepakt en dat sommige zaken even wat langer blijven liggen als ze niet binnen de capaciteit kunnen worden afgewikkeld.

De heer **Oskam** (CDA):
Ik heb een punt van orde. Ik heb het gevoel dat het antwoord op een aantal belangrijke onderwerpen een beetje wordt afgeraffeld. Ik wil graag een schriftelijke beantwoording van de concrete vragen.

De **voorzitter**:
Wilt u na het antwoord van de Staatssecretaris aangeven welke vragen u nog beantwoord wilt hebben?

Staatssecretaris **Dijkhoff**:
Voorzitter. Er is gevraagd naar de jji's. Ik heb daar best veel inzicht in gekregen door de beschrijving en beoordeling van de Algemene Rekenkamer, natuurlijk zonder politieke uitspraken te doen. De Rekenkamer schetste de dilemma's die wij hier delen. Als je minder jeugdcriminaliteit hebt, heb je minder capaciteit nodig. Dan is het niet logisch om het allemaal open te laten. Dan zie je allerlei op zichzelf legitieme wensen om voorrang vechten: regionale spreiding, niet te veel locaties sluiten, etc. Maar voor de kwaliteit is het juist van belang dat je een minimumhoeveelheid mensen samen kunt hebben om je geld fatsoenlijk in te zetten en om het samenspel met bepaalde vormen van begeleiding vorm te geven. Het heeft de Kamer en het kabinet veel inzicht gegeven in de effecten op de kwaliteit van alle jji's van legitieme wensen om ergens in een regio iets open te houden. Dat is natuurlijk nooit een excuus, maar ik memoreer wel dat dit vakkundig beschreven is.
Wij streven naar handhaving van de kwaliteit van behandeling, gedragsinterventies en onderwijs, ook met een dalende capaciteitsbehoefte. Het behoud van kwaliteit staat centraal. Daarom doen wij onderzoek naar het leef-, werk- en leerklimaat in jji's. De voortzettende dalende instroom noopt tot een herijking van die aanpak van vrijheidsbeneming in bredere zin. Daarom is het mede op verzoek van de Kamer dat ik een verkenning laat uitvoeren naar een nieuw ontwerp van vrijheidsbeneming voor jeugdigen, waarbij kwaliteit vooropstaat, maar waarbij ook de individuele zorg en beveiligingsbehoefte van de jeugdigen centraal staan. Bekeken wordt hoe wij die kwaliteit via maatwerk kunnen waarborgen. In het najaar van 2015 komt dit naar de Kamer.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Voor of na de begroting?

Staatssecretaris **Dijkhoff**:
Ik kan niet garanderen dat het voor de begroting komt. Als het af is, is het af, maar het is niet zomaar een beetje werk.

De heer Recourt heeft een vraag gesteld over de rechtsbijstand. Wij wachten natuurlijk allemaal met veel belangstelling het rapport van de commissie-Wolfsen af. De NOvA wacht niet alleen het rapport van de commissie-Wolfsen af, maar heeft ook zelf via een tussenbericht rond de commissie-Barkhuysen al wat informatie gegeven. Behalve belangstellend lezen neem ik daar nog geen actie op, omdat ik het in samenhang wil bezien met datgene wat de commissie-Wolfsen rapporteert. Er is een complicatie in die zin dat de commissie-Barkhuysen andere definities hanteert dan wij in de begroting hanteren, waardoor de vergelijkbaarheid van de cijfers hier en daar wat te wensen overlaat. Ik heb echt het rapport van de commissie-Wolfsen nodig om een goede, samenhangende reactie te kunnen geven. Het is niet zo dat wij het signaal negeren, nee, wij bekijken het in samenhang.

De **voorzitter**:
Wij gaan verder met de tweede termijn van maximaal twee minuten.

Mevrouw **Helder** (PVV):
Voorzitter, ik zal mijn best doen. Ik dank de Minister voor de beantwoording van mijn vragen. Dat het veiliger is geworden en dat dit door het preventiebeleid van het ministerie komt, is een conclusie die je niet mag trekken. De Minister erkent dat ook. Hij zegt dat het hoogstens aannemelijk is. Dat punt wil ik toch nog eventjes maken. De Minister zegt terecht dat de pakkans en het ophelderingspercentage omhoog moeten. Dat ophelderingspercentage is nu gemiddeld 25. Ik zal de Minister helpen, zij het in negatieve zin, want het strafriciso (het ophelderingspercentage gecombineerd met de uiteindelijk opgelegde straf) is gemiddeld slechts 1,8. Dat kan de Minister lezen in het boek «De economie van misdaad en straf» van de heer Van Velthoven. Daar ligt dus een grote uitdaging voor de Minister, voor zover hij die niet al genoeg heeft.
De pilot met de stopformulieren loopt nog, terwijl uit het rapport «Etnisch profileren in Den Haag?» bleek dat van etnisch profileren of discriminatie geen sprake is. Die conclusie wordt onderbouwd in zes andere rapporten die Minister Opstelten in zijn brief van 8 juli 2014 al vermeldde. Dat brengt mij tot twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de politie volgens een sociaal wetenschapper door het «ontbureaucratiseren» zou discrimineren, omdat er daardoor meer vrijheid zou zijn gekomen voor individuele agenten en daarmee meer ruimte voor discriminatie;

constaterende dat dit tot gevolg heeft dat de politie in Tilburg, al dan niet door middel van een pilot, moet werken met zogenaamde stopformulieren waarop moet worden ingevuld van welke afkomst degene is die zij aanhouden en de reden waarom zij de betreffende persoon aanhouden;

constaterende dat de regering inzet op lastenverlichting bij de politie en de zogenaamde stopformulieren juist een lastenverzwaring inhouden;

van mening dat een regering/Minister vierkant en pal achter zijn agenten hoort te staan;

verzoekt de regering om deze beschuldiging van discriminatie en onnodige bureaucratisering aan het adres van de politie te stoppen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Helder. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 9 (34 200-VI).

Mevrouw **Helder** (PVV):
Ik begrijp dat de Minister zegt dat er bijna geen geld is en dat geld voor het Openbaar Ministerie ten laste van iets anders gaat, maar ik dien er toch een motie over in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er vanuit het Openbaar Ministerie alarm wordt geslagen dat de grenzen zijn bereikt aan wat het Openbaar Ministerie nog kan in de strijd tegen criminelen;

constaterende dat het Openbaar Ministerie door de bezuinigingen selectiever te werk moet gaan;

overwegende dat minder bezuinigen op het Openbaar Ministerie (5 miljoen euro vanaf 2015, oplopend tot 20 miljoen euro in 2017) nog altijd betekent dat er bezuinigd wordt;

verzoekt de regering, de voorgenomen extra bezuinigingen op het Openbaar Ministerie geen doorgang te laten vinden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Helder. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 10 (34 200-VI).

Mevrouw **Helder** (PVV):
De reactie op de vraag naar de reden van het niet doen van aangifte in drie gevallen, die genoemd worden in het antwoord op vraag 116, wacht ik in tweede termijn graag af.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Voorzitter. Ondertussen is het chaos. Bij de vorming van de Nationale Politie hebben we het moeilijk aan de onderhandelingstafel wat betreft de cao. Agenten vragen aandacht en dan zegt de Minister: ja, ik heb er wel begrip voor. Maar vervolgens gebeurt er helemaal niks, moeten we maar wachten tot de zomer en blijven agenten in onzekerheid over de nieuwe plannen. Ik vind dat niet juist en niet kies. Er wordt volgens mij vanmiddag nog een debat aangevraagd. Dat is zeer terecht. Wij zullen die aanvraag dan ook steunen. Tot zover de Nationale Politie.
De Algemene Rekenkamer heeft heel veel goede aanbevelingen gedaan. Ik wil niet dat die verloren gaan. Daarom heb ik een aantal moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het Ministerie van Veiligheid en Justitie door het ontbreken van actuele risicoanalyses onvoldoende zekerheid heeft of subsidies en bijdragen rechtmatig en doelmatig worden besteed;

verzoekt de regering om daarom direct te starten met het opstellen van actuele risicoanalyses binnen het subsidie- en bijdragenbeheer en om het controle-, review- en sanctiebeleid daarop aan te passen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Kooiman. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 11 (34 200-VI).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Algemene Rekenkamer heeft geconcludeerd dat 99% van de beleidsuitgaven voor het rijksbrede preventiebeleid niet is onderzocht;

constaterende dat de Algemene Rekenkamer tevens heeft geconcludeerd dat voor de overige 1% geen goed onderzoek voorhanden is en dus de mate van het succes van het preventiebeleid onbekend is;

verzoekt de regering, middels een beleidsdoorlichting over 2015 inzicht te geven in de effectiviteit van het rijksbrede preventiebeleid,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Kooiman en Berndsen-Jansen. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 12 (34 200-VI).

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Met deze motie help ik de Minister, die zegt dat succes bepaald wordt preventiebeleid. Dat is eigenlijk niet waar. Ik geef hem nu dus een tweede kans, zodat hij dit volgend jaar goed kan doen.
Tot slot kom ik te spreken over de jji's. Ik weet dat er wordt gewerkt aan een plan. Ik vraag de Staatssecretaris om in ieder geval te proberen om voor de begrotingsbehandeling daarmee te komen. Dat helpt tijdens het begrotingsdebat.

Mevrouw **Berndsen-Jansen** (D66):
Voorzitter. Ik dank de Minister voor zijn beantwoording. Ik wil nog drie punten aan de orde stellen. Het eerste is dat de grenzen bereikt zijn van wat de partners in de keten, dus politie, OM en de rechterlijke macht, kunnen. De Minister schermt ermee dat hij geen geld heeft; kijk maar naar de cao. Ik denk echter dat hij het nu nog wel kan doen over 2015. Ik wil hem adviseren om in ieder geval nu al een claim te leggen bij zijn collega van Financiën, voordat de 5 miljard al vergeven is aan andere zaken. Dan is er in 2016 in ieder geval voldoende budget beschikbaar en schieten de drie partners in de strafrechtketen niet onder hun grenzen.

Dan dat ene ministerie. De Minister spreekt kennelijk andere mensen dan ik spreek. Hij gaat volstrekt voorbij aan de scheiding der machten, terwijl die uiteindelijk toch het kenmerk is van de inrichting van onze rechtstaat. Daarbij past niet één Minister die over alle drie de partners in de strafrechtketen gaat. We kunnen daarover van mening verschillen, maar ik zal niet aarzelen om dit voortdurend naar voren te brengen.
Ten slotte de fraude. De Minister dacht dat ik hem doorzettingsmacht had gegeven. Nou, dat was niet mijn bedoeling. Was het maar zo, dan zou er misschien wat meer gebeuren. Ik had het echter over doorzettingsmacht voor een fraudecommissaris. We constateren nu namelijk dat ieder ministerie zelf bezig is met de eigen subsidieregelingen. Dan blijkt dat er subsidie kan worden aangevraagd bij verschillende ministeries, maar dat er onderling absoluut niet wordt gecommuniceerd. Dan blijft het dus in de boezems van al die ministeries. Het gaat mij er juist om dat er iemand voor is. Ik snap dat de Minister het niet kan doen, want daar heeft hij geen tijd voor en bovendien denk ik dat het hem niet in dank zou worden afgenomen door zijn collega's. Maar als de Minister een fraudecommissaris heeft die constateert, omdat voor hem als fraudecommissaris de deuren openstaan, dat er zaken niet goed verlopen binnen een ministerie, dan heeft de Minister in ieder geval voldoende munitie om zijn collega's daarop aan te spreken. Zo zie ik dat voor mij.

De heer **Oskam** (CDA):
Voorzitter. Ik begin met de onbeantwoorde vragen. Ik heb vragen gesteld over het sluiten van politiebureaus terwijl de politie stelt dat dat eigenlijk niet kan gebeuren als de dienstverlening niet op orde is. We hebben daar natuurlijk al eerder over gesproken, maar ik wil graag toch nog een antwoord van de Minister horen.
Dan heb ik vragen gesteld over het ziekteverzuim. Wat is het effect van de maatregelen? Het neemt namelijk toch nog steeds toe. Ook heb ik in dit kader vragen gesteld over de betrokkenheid van de politieleiding. Hoe kijkt de Minister hiertegen aan?
Verder heb ik vragen gesteld over de winst die wordt geboekt op administratief personeel dat eruit gaat. Wordt de doelstelling van 5.000 fte dit jaar gehaald? Wat merken de burger en de agent op straat daarvan?
Ten slotte heb ik ook nog een vraag gesteld over het gat in de begroting. Wij krijgen op vragen daarover standaard het antwoord: ja, dat moeten we even afwachten; als de politie het niet zelf kan oplossen zullen we bekijken of we bijpassen. Nee: ik wil gewoon weten óf er een gat in de begroting van de politie zit en hoe groot dat dan is. Ik wil gewoon concreet weten hoe het zit. Tot zover de zaken die zijn blijven liggen.
Ik ben heel boos over de houding van de Minister betreffende de politievrijwilligers. Vier jaar geleden heeft zijn ambtsvoorganger een belofte gedaan. Die belofte is niet nagekomen. Er is natuurlijk van alles bij gekomen. Nu zegt de Minister dat de vrijwilligers over anderhalf jaar aan de beurt zijn. Ze voelen zich al niet serieus genomen en ze spelen een belangrijke rol. De Minister kan het wel bagatelliseren en vragen waar hij de ruimte vandaan moet halen, maar er zitten commissarissen thuis, er zit een enorme staf bij de Nationale Politie en er zit een enorme staf op het departement. Ik vind echt dat het op deze manier niet kan. Ik dien daarom een motie in. Ik wil dat er voor de behandeling van de begroting voor 2016 meer duidelijkheid komt.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de regering haar gestelde doelstellingen omtrent het aantal vrijwilligers bij de Nationale Politie niet heeft kunnen waarmaken;

overwegende dat de inzet van vrijwilligers bij de politie serieus genomen moet worden en dat het een gemiste kans is dat de politie onvoldoende gebruikmaakt van haar vrijwilligers;

verzoekt de regering, voor de eerstvolgende begrotingsbehandeling van Veiligheid en Justitie de Kamer te rapporteren over hoe zij in 2016 haar gestelde doelstellingen omtrent het aantal vrijwilligers en de wijze waarop deze worden ingezet, gaat realiseren;

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Oskam. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 13 (34 200-VI).

De heer **Oskam** (CDA):
Ik heb nog een ander punt. Mevrouw Kooiman heeft zich boos gemaakt over het rapport betreffende de herijking van de politie. Ik maak mij boos over het rapport van de Galan Groep. Het is er, maar de Minister stuurt ons met een kluitje in het riet. Hij zegt dat hij het allemaal nog moet lezen en daarna nog moet bespreken met het college. Ik heb daar alle begrip voor, maar wij willen het zomerreces benutten om het rapport te lezen en ermee aan de gang te gaan. De Minister zegt echter dat hij het gaat lezen, gaat bespreken met het College van procureurs-generaal en dán ons een bericht zal sturen. Tja, dan krijg je weer een nietszeggend briefje waarin de Minister zijn visie geeft, of waarin hij niet zijn visie geeft maar er iets over zegt. Ik wil gewoon dat rapport hebben voor het zomerreces. Daarom de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de Galan Groep in 2013 de haalbaarheid van de bezuinigingen bij het OM tot 2018 heeft onderzocht;

overwegende dat het Openbaar Ministerie, omdat het naar eigen zeggen in zijn jaarverslag «op de randen van zijn kunnen» functioneert, de Galan Groep heeft gevraagd om een actualisering van het onderzoek;

overwegende dat deze actualisering reeds tot stand is gekomen en aangeboden is aan de Minister van Veiligheid en Justitie;

verzoekt de regering, het rapport nog voor de zomer aan de Kamer te zenden, voorzien van een beleidsreactie met zo nodig te nemen maatregelen van de zijde van de regering,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Oskam en Berndsen-Jansen.
Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 14 (34 200-VI).

De heer **Van Oosten** (VVD):
Voorzitter. Ik houd het heel kort. Ik maak van mijn tweede termijn gebruik om de Minister en de Staatssecretaris te bedanken voor hun antwoorden. Ik overwoog om een motie in te dienen, maar zie daarvan af, gegeven de antwoorden van de Minister die zagen op subsidiefraude en in het bijzonder op de koppeling van systemen binnen de rijksoverheid om die fraude voor te zijn. Collega's refereerden al aan berichten in de media precies op dat punt. Ik begrijp dat de Minister zich nog buigt over de Kamervragen die ik op dit punt heb gesteld. Ik blijf het nauwlettend volgen, maar ik wacht nog even met belangstelling de stappen af die de Minister op dit vlak gaat zetten.

De heer **Recourt** (PvdA):
Voorzitter. Ook ik start met dank aan de bewindspersonen voor de goede beantwoording. Ik wil één puntje nog benadrukken, want daar ben ik in het bijzonder blij mee. Dit is het punt dat de mensen in de praktijk die bezig zijn met mediation in strafrecht zich geen zorgen hoeven te maken over de tussenliggende periode, maar dat de financiering zal worden voortgezet.
Er is veel gezegd over de Nationale Politie. Ik vind echt dat de Minister aan zet is. Laat ik het gewoon maar zeggen: de Kamer zit steeds dichter op de uitvoering, wil het zelf doen, wil alle stukken meteen hebben, zonder dat er nog een reactie van het kabinet is. Het kabinet heeft een informatieplicht. Het komt. Maar de teneur, niet alleen in deze commissie maar in alle commissies, is dat alles maar direct en meteen naar de Kamer moet. Het kabinet moet wel kunnen regeren. Dus ja, ik verwacht dat alles zo snel mogelijk komt. Maar nee, ik verwacht niet dat er stukken komen voordat het kabinet daar zelf zijn ding mee heeft kunnen doen.

Mevrouw **Helder** (PVV):
Een taak van de Kamer is het controleren van de regering. Zowat de voltallige oppositie heeft niet zozeer gevraagd om direct de rapporten te hebben. Het waren er twee. De actualisatie door de Galan Groep van de financiën omtrent het OM betreft een voortgang van iets waarvan de vorige Minister heeft gezegd dat het wél allemaal binnen de randen blijft, maar waarvan nu blijkt dat dat nog maar zeer de vraag is. Het is dan dus heel logisch dat de Kamer dat wil hebben. Hetzelfde geldt voor de herijking van de realisatie van de Nationale Politie. De vorige Minister heeft daarover altijd gezegd dat het goed ging en dat men op koers lag. Nu blijkt dat niet zo te zijn. Dan is het toch niet meer dan logisch dat de Kamer deze voortgangsrapporten zo snel mogelijk wil hebben?

De heer **Recourt** (PvdA):
Dat ben ik helemaal met mevrouw Helder eens, maar het is niet zo dat die rapporten meteen moeten komen zonder appreciatie van het kabinet. De Minister zegt dat hij graag een gedragen reactie wil geven op het rapport over de politie. Ik kan hem daarin steunen, mits die gedragenheid natuurlijk geen eeuwen gaat duren; er moet wel enig tempo in zitten. Hetzelfde verhaal geldt voor het rapport van de Galan Groep. Dat is geen uitgelekt rapport. Er is gewoon een proces dat nog loopt, en volgens mij voortvarend verloopt. Ik vind niet dat de Kamer daarop moet gaan inbreken.

De **voorzitter**:
Hartelijk dank.

Ik geef graag het woord aan de Minister, voor de beantwoording van de laatste vier vragen en een reactie op de zes ingediende moties.

Minister **Van der Steur**:

Voorzitter. Ik heb goed nota genomen van de opmerkingen van de leden naar aanleiding van de eerste termijn. Mevrouw Berndsen heeft gezegd dat er grenzen zijn aan wat de partners aankunnen. Ik denk dat dat in algemene zin juist is. «Ik zit daar bovenop», zou mijn voorganger gezegd hebben. Ik houd het nauwkeurig in de gaten. Verder heb ik op dat punt de toezeggingen gedaan die ik heb gedaan.
De heer Oskam zei dat de dienstverlening op orde moet zijn. Hij maakte zich boos over de gang van zaken rondom het rapport van de Galan Groep. Ik denk niet dat de heer Oskam helemaal ... Laat ik het anders zeggen; misschien heb ik het wat onduidelijk gezegd. Uiteraard wordt het rapport van de Galan Groep met mij besproken, als het OM mij daartoe in de gelegenheid stelt, maar dat neem ik aan, want het is zijn rapport. Ik zal het rapport van een kabinetsreactie voorzien, geheel in lijn met wat hier gebruikelijk is. Ik zal dat gewoon de Kamer toesturen. Zo simpel is het. Dat heb ik in de eerste termijn ook gezegd, heel helder en klip-en-klaar in mijn beleving. Dat is ook de manier waarop we met elkaar functioneren.
Ook heeft de heer Oskam gevraagd hoe het zit met het gat in de begroting. Ik weet niet precies wat hij daarmee bedoelt. Er zitten twee aspecten aan. Het eerste is de taakstelling van de Nationale Politie die er is. Die loopt op tot 500 miljoen euro in 2021. Dat begint met 2030 miljoen dit jaar, de efficiencytaakstelling, en loopt op tot ongeveer 500 miljoen in 2021. Dit is ook door mijn voorganger uitgebreid aan de orde gesteld en in november van het afgelopen jaar ook nog een keer aan de Kamer gemeld, inclusief de precieze opbouw. Het andere aspect is dat er natuurlijk sprake is, maar dat weten de leden al, van kapitaalinjecties, onder andere van die 105 miljoen waarover ik meermalen van gedachten heb gewisseld met de heer Oskam. Die afspraken kent de heer Oskam ook.

De heer **Oskam** (CDA):
Dat bedoelde ik niet. We weten dat de politie moet bezuinigen en dat er ook weer een kwaliteitsinjectie is geweest. Maar met name van de politiebonden komt het verhaal dat er een gat zit in de begroting, dus dat boven op de bezuinigingen de begroting niet rondkomt. Daar wil ik meer van weten.

Minister **Van der Steur**:
Nu begrijp ik de vraag van de heer Oskam beter. Hij bedoelt dat de centrale ondernemingsraad aandacht heeft gevraagd voor de mogelijkheid dat de gereserveerde gelden van het reorganisatiebudget te weinig zouden blijken te zijn voor de daadwerkelijke kosten van de reorganisatie. De heer Oskam heeft mij hier eerder een vraag over gesteld, volgens mij zelfs twee keer. Ik heb er ook al twee keer antwoord op gegeven. Dat antwoord is dat er uiteraard altijd een risico bestaat dat een reorganisatiebudget niet toereikend zal zijn voor de uiteindelijke reorganisatiekosten. Dat is een probleem dat primair moet worden opgelost door de Nationale Politie zelf. Die heeft daarvoor ook nog steeds een vrij substantieel eigen vermogen. Daaruit kan worden geput. Het spreekt voor zich dat de heer Oskam in zijn informatiebehoefte wordt bevredigd als wij in het najaar de begroting van de Nationale Politie en de begroting van mijn departement zullen bespreken. Daarbij komt dit natuurlijk aan de orde.
Mevrouw Helder vroeg waarom geen aangifte is gedaan in de kwesties waaraan zij refereerde. Ik weet dat niet precies. Ik weet wel dat er in een van de drie gevallen, bij de Raad voor de Kinderbescherming, strafontslag heeft plaatsgevonden. Dat lijkt mij in algemene zin ook passend. Als er sprake is van ernstige fraude, lijkt dit mij een passende straf. Waarom het in die andere twee gevallen niet gebeurd is, weet ik niet. Wel stel ik vast dat ik het niet acceptabel vind. In gevallen van fraude dient er opgetreden te worden, ook al is het fraude in de vorm van het meenemen van een bedrijfsauto of het vervalsen van de kilometeradministratie. Misschien zal

zo'n geval bij iemand die verder goed functioneert niet direct worden gezien als een basis voor strafontslag, maar dat wil niet zeggen dat je geen aangifte moet doen. Ik hoop dat mevrouw Helder tevreden is met de mededeling dat ik vind – dat zal ik ook doorgeleiden – dat er bij dit soort gevallen altijd aangifte moet worden gedaan, ook omdat je nooit weet wat er nog achter weg komt.
De heer Recourt heeft gevraagd naar het CJIB. Ik zei eerder dat ik daarover in tweede termijn iets zou zeggen. Ik kan er nu wel een en ander over zeggen, maar doe dat liever in een brief. Ik zeg dus toe dat ik de Kamer per brief een nadere toelichting zal geven over de ontnemingen door het CJIB in relatie tot de overige maatregelen die wij op dat punt hebben.
Ik kom nu bij de moties. Mevrouw Helder vraagt mij in haar eerste motie (34 200-VI, nr. 9) om de beschuldiging van discriminatie te stoppen en onnodige bureaucratisering aan het adres van de politie te stoppen. De beschuldiging van discriminatie kan ik niet stoppen, want ik doe dat zelf niet. Ik heb geen enkele indicatie dat hiervan sprake zou zijn. Wel denk ik dat het altijd goed is om hiernaar te kijken. Wij hebben naar aanleiding van een mondelinge vraag in de Kamer ook een debat gehad over het feit dat er, ook binnen de Nationale Politie en ook bij de korpschef, zorgen waren over de onderlinge bejegening tussen politieagenten van verschillende afkomst. Dat was een helder signaal van de korpschef, waarover ik bezorgd ben en waarover hijzelf ook bezorgd was. Ik vind dat dit niet kan, maar ik vind ook niet dat je de politie moet beschuldigen van zaken die zij niet doet. Dat wil niet zeggen dat ik iets met deze motie kan, want ik zou niet weten hoe ik aan deze motie zou moeten voldoen. Ik kan de beschuldigingen die derden uiten, niet stoppen. Om die reden moet ik de motie ontraden.
Mevrouw Helder wist dat ik haar tweede motie (34 200-VI, nr. 10) zou ontraden. Wij hebben het Openbaar Ministerie nu 20 miljoen extra en nog eens 2,1 miljoen extra gegeven. Er is dus sprake van een uitgestoken hand. Daarmee zal niet alleen het Openbaar Ministerie, maar ook mevrouw Helder het moeten doen. Ik moet de motie wegens gebrek aan dekking ontraden.
Mevrouw Kooiman heeft een motie (34 200-VI, nr. 11) ingediend waarin zij aangeeft dat zij direct wil starten met het opstellen van actuele risicoanalyses bij subsidiebeheer. Het komt niet vaak voor, maar in dit geval is de motie gewoon ondersteuning van het beleid dat ik voer. Wat mevrouw Kooiman voorstelt, gebeurt gewoon. Dat betekent de facto dat ik het oordeel over deze motie aan haar en de Kamer kan laten.
De motie van de leden Kooiman en Berndsen-Jansen (34 200-VI, nr. 12) vraagt om een beleidsdoorlichting in 2015 van het rijksbrede preventiebeleid. De vraag rijst of ik als Minister van Veiligheid en Justitie de aangewezen persoon ben om vragen over het rijksbrede preventiebeleid te moeten beantwoorden. Dit is verspreid over diverse onderwerpen en begrotingsartikelen. Beleidsdoorlichtingen volgen de begrotingsindeling en lichten delen van artikelen door. Preventie is opgenomen in het beleid per onderwerp. Daar is dan ook sprake van een integrale aanpak. Ik kan deze motie dan ook niet uitvoeren en moet die ontraden.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
De Minister heeft een punt als hij zegt dat er «rijksbreed» staat en dat hij daar niet helemaal over gaat. Hij kan inderdaad alleen maar oordelen over zijn eigen ministerie. In dat opzicht kan ik de motie dus wel aanpassen. Dan zou ik graag alsnog zijn oordeel over de motie horen.

Minister **Van der Steur**:
Ik denk dat mijn oordeel dan hetzelfde blijft, want ik weet niet welk beleid mevrouw Kooiman dan doorgelicht wil hebben.

Mevrouw **Kooiman** (SP):

Het preventiebeleid.

Minister **Van der Steur**:
Het probleem daarmee is dat dit zich in diverse begrotingsartikelen bevindt. Er vindt dus alleen een beleidsdoorlichting per begrotingsartikel plaats. Mevrouw Kooiman vraagt hiermee om een gigantische operatie op het complete jaarverslag van mijn departement. Ik denk dus niet dat ik dat moet toezeggen. Ik hoor mevrouw Kooiman «13.1» zeggen, maar dat bestaat niet meer.
Gemakshalve hebben wij het complete preventiebeleid uit onze begroting gehaald!

(Hilariteit)

Minister **Van der Steur**:
Er is geen probleem meer, want er is geen fraude! Ondanks de poging van mevrouw Kooiman, die ik waardeer, moet ik deze motie dus wegens het gebrek aan preventiebeleid ontraden. Ik ben wel bereid om even met mevrouw Kooiman te bekijken of wij in samenspraak iets kunnen bedenken wat wel aan haar uitgangspunten voldoet en wat op geen bezwaren van de zijde van mijn departement stuit.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Als de Minister bereid is daar even naar te kijken, zou ik het heel fijn vinden als hij de Kamer daarover voor de begrotingsbehandeling kon informeren. Dan kan ik de motie in ieder geval aanhouden.

De **voorzitter**:
Op verzoek van mevrouw Kooiman stel ik voor, haar motie (34 200-VI, nr. 12) aan te houden.

Daartoe wordt besloten.

Minister **Van der Steur**:
Dank. Wij zullen daar op korte termijn een gesprek over hebben, voor dinsdag, dus voor de stemmingen.
De motie van de heer Oskam (34 200-VI, nr. 13) gaat over de politievrijwilligers. Ik denk dat deze motie geschreven is voordat ik mijn tekst uitsprak, want ik heb de heer Oskam een toezegging gedaan. Ik begrijp zijn boosheid dan ook niet en zou het prettig vinden als hij zo dadelijk weer glimlachte nadat ik dit antwoord gegeven heb. Ik heb gezegd dat ik in de herijking al aandacht zal besteden aan dit onderwerp, dus voor de begrotingsbehandeling. De heer Oskam krijgt dus meer dan hij vraagt; dat had ik ook al toegezegd. Het zou wel plezierig als de heer Oskam wilde glimlachen – ja, hij doet dat! – zodat ik kan zien of de boosheid inmiddels weer wat gezakt is. Dat stel ik op prijs. De motie zoals die hier voorligt, kan ik dus alleen maar ontraden, want ik ga eraan voldoen, maar dan op een andere manier en eerder dan de heer Oskam vraagt. Ik zou hem in overweging willen geven om deze motie glimlachend in te trekken!

De heer **Oskam** (CDA):
Dat zal ik doen.

De **voorzitter**:
Aangezien de motie-Oskam (34 200-VI, nr. 13) is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Minister **Van der Steur**:
Ik kom nu bij de motie van de heer Oskam en mevrouw Berndsen-Jansen (34 200-VI, nr. 14) waarin wordt gevraagd om het rapport van de Galan

Groep nog voor de zomer naar de Kamer te zenden. Dat kan ik niet toezeggen omdat ik niet weet wanneer ik de gesprekken daarover zou kunnen voeren met het College van procureurs-generaal. Ik heb toegezegd dat ik het rapport van de Galan Groep, zoals ik gewend ben, zo snel mogelijk naar de Kamer zal sturen, nadat ik het met het Openbaar Ministerie besproken heb. Om die reden doe ik de heer Oskam de suggestie om de motie in te trekken of aan te houden. Als hij dat niet doet, moet ik de motie ontraden omdat ik er mogelijkerwijs niet aan kan voldoen, ondanks mijn intentie om eraan te voldoen.

De heer **Oskam** (CDA):
In dit soort zaken heb je de neiging om de motie inderdaad aan te houden, maar tot wanneer moet dat dan? Als wij op 2 juli, de laatste dag voor het reces, gaan stemmen en als ik dan het rapport nog niet heb, schiet de motie nog haar doel voorbij. Ik denk dat de bedoeling duidelijk is. Dat geldt zowel voor de politie als voor het Openbaar Ministerie. Wij willen gewoon doorgaan in het reces. Wij willen lezen, niet wachten tot het een keer komt. Ik hoop echt dat het flink snel gaat.

Minister **Van der Steur**:
De hoop van de heer Oskam heb ik genoteerd. Ik werk zelf ook door in het reces. Als het lukt, zal ik niet nalaten om het stuk snel naar de Kamer te sturen. Overigens kan de heer Oskam de motie ook aanhouden tot na het reces, want dan geldt de motie nog steeds. Als ik niet aan mijn afspraken voldoe binnen de termijn die de heer Oskam redelijk acht, kan hij de motie alsnog in stemming brengen.

De **voorzitter**:
Ik zie dat de heer Oskam vooralsnog van plan is om de motie gewoon in stemming te brengen komende dinsdag.

Minister **Van der Steur**:
Dan moet ik die dus ontraden.

De **voorzitter**:
Dat is helder. Hartelijk dank voor deze oordelen. Daarmee komen wij aan het einde van dit wetgevingsoverleg. Ik zie dat de heer Oskam nog een vraag heeft.

De heer **Oskam** (CDA):
Ik heb nog een paar andere vragen gesteld waarop nog geen antwoord is gekomen, maar gezien de tijd mag dat ook schriftelijk. Ik heb gevraagd naar het ziekteverzuim en de verlichting van de administratieve lasten.

Minister **Van der Steur**:
De vraag over het ziekteverzuim heb ik beantwoord, maar die over de verlichting van de administratieve lasten nog niet. Ik zal de heer Oskam schriftelijk het antwoord sturen.

De **voorzitter**:
Dank. Aanstaande dinsdag stemmen wij over de ingediende moties. Ik dank alle aanwezigen voor hun belangstelling, de Minister en de Staatssecretaris en alle ondersteuning voor de beantwoording en mijn collega’s voor hun beknopte en heldere bijdragen vandaag.

Sluiting 12.56 uur.